# ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

*«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».*

Ἔτος 70ον ΙΟΥΛΙΟΣ, 1934. Ἀριθ. 7.


## ΕΙΡΗΝΗ

«Δικαιωθέντες λοιπὸν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν μετὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Πρὸς Ρωμ. ε΄. 1)

Εἰρήνη! Ἡ λέξις αὕτη προφερομένη ἐνέχει μίαν ἠρεμίαν καὶ παρηγορίαν προξενεῖ δὲ τὸ αἴσθημα, τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα ὅταν τὸ ἑσπέρας καθήσωμεν διὰ ν᾽ ἀναπαυθῶμεν μετὰ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας. Διὰ τὸν ἀληθῆ ὅμως Χριστιανὸν σημαίνει κάτι περισσότερον ἀκόμη. Ποῖον τέκνον τοῦ Θεοῦ δύναται νὰ λησμονήσῃ τὸ συναίσθημα τῆς ἀναπαύσεως, τῆς ἠρεμίας, τῆς γλυκύτητος, τὸ ὁποῖον κατέλαβε τὴν ψυχήν του, ὅταν διὰ πρώτην φορὰν ἀντελήφθη ὅτι ὑπάρχει εἰρήνη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ—μὲ ἄλλας λέξεις, ὅτι αἱ ἁμαρτίαι του συνεχωρήθησαν (Ἐφεσ. β΄. 7); Πόσον ἐλαφραὶ καὶ ὑποφερταὶ γίνονται αἱ δοκιμασίαι καὶ αἱ στενοχωρίαι τοῦ βίου, ὅταν εἰς τὰς ψυχάς μας ἔχωμεν τὴν εἰρήνην αὐτήν, καὶ πόσον εὐκόλως τότε ὑπομένομεν τὰς θλίψεις, τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὴν ἔχθραν τοῦ κόσμου, ἀκλόνητοι καὶ πλήρεις γαλήνης!

Ἀλλ᾽ ἡ εἰρήνη αὕτη δίδεται ὑπὸ ὅρους. «Δὲν ὑπάρχει εἰρήνη διὰ τοὺς ἀσεβεῖς», λέγει ὁ Θεὸς (Ἡσα. μζ΄. 21). Διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν εἰρήνην ταύτην, πρέπει νὰ ἀπαρνηθῶμεν τὴν ἁμαρτίαν, τὸν Διάβολον καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ νὰ προστρέξωμεν εἰς τὸν Χριστὸν δι᾽ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ σωτηρίαν. Μόνον τοιουτοτρόπως δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ***τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πνεύματος*** ἐντὸς ἡμῶν, ὅτι ἀνεγεννήθημεν ἐν Χριστῷ καὶ συνεφιλιώθημεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ.

1. ***Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ εἶναι δῶρον,*** ἐξαγορασθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς θυσίας Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. «Καὶ δι᾽ Αὐτοῦ νὰ συνδιαλλάξῃ τὰ πάντα πρὸς Ἑαυτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Σταυροῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν οὐρανοῖς» (Κολ. α΄. 20). Ἀναγνώσατε καὶ τὸ 14ον κεφάλαιον τοῦ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ μέρος τοῦ κληροδοτήματος, τὸ ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἀφῆκεν εἰς τοὺς μαθητάς Του, ὅτε ἔμελλε νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ κόσμου. «Εἰρήνην ἀφίνω εἰς ὑμᾶς. Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδω εἰς ὑμᾶς. Οὐχὶ καθὼς ὁ κόσμος δίδει, σᾶς δίδω ἐγώ».

2. Ἡ εἰρήνη αὕτη εἶναι ***εἰρήνη μόνιμος,*** εἰς ἡμᾶς δὲ ἀπόκειται νὰ μὴ στερηθῶμεν αὐτὴν οὔτε ἐπὶ στιγμήν. Εἶναι ***πλήρης, ἄφθονος, σταθερά,*** πηγάζουσα ἀπὸ πηγὴν ἀκένωτον· δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς περιστάσεις ἢ ἀπὸ τὰς

δυσκολίας τοῦ βίου, διότι προέρχεται ἀπὸ Ἐκεῖνον, ὅστις εἶναι «ὁ αὐτὸς χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας».

Εἰς τὴν Πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολὴν (δ΄. 7) ἀναγινώσκομεν: «Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, θέλει διαφυλάξει τὰς καρδίας καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Πόσον παρήγορος εἶναι ἡ σκέψις αὕτη, ὅτι ὁ Χριστὸς ὄχι μόνον μᾶς σώζει ἀλλὰ καὶ μᾶς διαφυλάττει! Ἐάν ποτε ὁ Χριστιανὸς χάσῃ τὴν εἰρήνην ταύτην τὴν ψυχικήν, δὲν πταίει κανεὶς ἄλλος εἰμὴ αὐτὸς ὁ ἴδιος· διότι ἀντὶ τῆς πρώτης πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπης του ἀφῆκε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν καρδίαν του ἡ ἀγάπη τοῦ κόσμου, ἡ ἀγάπη τοῦ ἐγώ, ἡ ὑπερηφανία, ἡ ἐκδίκησις. Εἰς τὸν τοιοῦτον ἀπευθύνονται αἱ λέξεις τοῦ Ἡσαΐου (μη΄. 18): «Ὦ, ἐὰν εἰσήκουες τῶν ἐντολῶν Μου, τότε ἡ εἰρήνη Μου θὰ ὑπῆρχεν εἰς σὲ ὡς ποταμός!»

Ἂς μὴ λησμονῶμεν λοιπὸν ὅτι ἡ πηγὴ τῆς εἰρήνης καὶ χαρᾶς μένει πάντοτε σταθερά, ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν νὰ μὴ ἀπομακρυνώμεθα ἀπ' αὐτήν. Ἂς ἐνθυμώμεθα τὰς λέξεις τοῦ Προφήτου: «Θέλεις φυλάξει ἐν τελείᾳ εἰρήνῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπὶ Σὲ ἐπιστηριζόμενον, διότι ἐπὶ Σὲ θαρρεῖ» (Ἡσα. κϛ΄. 3).

3. Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ διαφέρει ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα εὐχάριστα αἰσθήματα. Ἡ μουσική, ἥτις τέρπει τὰς ἀκοάς μας, αἱ καλαὶ τέχναι καὶ αἱ καλλοναὶ τῆς φύσεως, αἱ ὁποῖαι εὐχαριστοῦσι τοὺς ὀφθαλμούς μας, ἀκόμη καὶ αὐτὸ τὸ συναίσθημα τῆς ἠθικῆς ἱκανοποιήσεως, ὅταν αἰσθανώμεθα ὅτι ἐπράξαμεν τὸ καλόν, ἐλεήσαντες τὸν πτωχὸν ἢ παρηγορήσαντες τὸν τεθλιμμένον—ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀπολαύσεις πολὺ κατώτεραι ἐκείνης, ἡ ὁποία πηγάζει ἐκ τῆς μονίμου εἰρήνης τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχήν.

4. Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ στήριγμα καὶ ἡ παρηγορία ἡμῶν ***κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου.*** Ὅταν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν κοιλάδα τῆς σκιᾶς τοῦ θανάτου, δὲν θέλομεν φοβηθῆ κακόν, διότι τὸ ὄμμα τῆς πίστεως θὰ διαπερᾷ τὸ σκότος καὶ θὰ διακρίνῃ τὰς φωτεινὰς πύλας τοῦ Οὐρανοῦ. Τοιαύτην πεῖραν εἶχεν ὁ Παῦλος, ὅταν κατὰ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἔγραφε πρὸς τὸν Τιμόθεον: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσθην, τὸν δρόμον ἐτελείωσα, τὴν πίστιν ἐτήρησα». Παρομοία ὑπῆρξεν ἡ πεῖρα ὅλων τῶν ἀπ' αἰῶνος πιστῶν Χριστιανῶν. Παρομοία θὰ ἦναι καὶ ἡ ἰδική μας πεῖρα, ἐὰν δὲν ἀπομακρυνθῶμεν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς εἰρήνης, τὴν ὁποίαν Αὐτὸς δίδει.

5. Ἡ εἰρήνη αὕτη εἶναι εὐλογία, τὴν ὁποίαν ***θέλομεν καὶ ὀφείλομεν νὰ μεταδώσωμεν καὶ εἰς ἄλλους.*** Ἡ ψυχή, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένει ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι ἐγωϊστική· θέλει νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς πέριξ αὐτῆς ἀνθρώπους συμμετέχοντας εἰς τὴν εἰρήνην αὐτήν. Τί ὡραιότερον τῆς εἰρήνης; Ποῖος χαιρετισμὸς εἶναι καλλίτερος τοῦ «Εἰρήνη μετὰ σοῦ» (Ἰωάν. κ΄. 19). Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, ὁ πρῶτος χαιρετισμὸς τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς μαθητάς Του ἦτο: «Εἰρήνη ὑμῖν!» Ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ἔχῃ ὁ ἴδιος εἰρήνην, ἀλλ' αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ τὴν μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλους. Ἀκόμη καὶ οἱ σεσωσμένοι ἐν οὐρανοῖς αἰσθάνονται «χαρὰν μεγάλην» δι' ἕνα ἁμαρτωλὸν μετανοοῦντα καὶ ἐπιστρεφόμενον πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ ἀποκτῶντα δι' Αὐτοῦ τὴν εἰρήνην μετὰ τοῦ Θεοῦ.

6. Πάντες οἱ κατέχοντες τὴν εἰρήνην ταύτην εἰς τὰς ψυχάς των ὀφείλουν νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐλεύσεως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἀνήγγειλεν ὁ ἀγγελικὸς χορὸς κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος—τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ ἐπικρατῇ «ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.». Ἡ δὲ ἡμέρα αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀνατείλῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἕωσοῦ ἐπικρατήσουν εἰς ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους κοινωνίας αἱ ἀρχαὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Τότε θὰ ἐπέλθῃ ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν περιγράφει ὁ Ἡσαΐας (β΄. 4): «Καὶ θέλουσι σφυρηλατήσει τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ὑνία καὶ τὰς λόγχας αὐτῶν εἰς δρέπανα· δὲν θέλει σηκώσει πλέον μάχαιραν ἔθνος ἐναντίον ἔθνους, οὐδὲ θέλουσι μάθει πλέον τὸν πόλεμον».

Ὅταν δὲ ***ἀπὸ καρδίας*** προσευχώμεθα: «Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου, γενηθήτω τὸ θέλημά Σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς», ἐπιταχύνομεν τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὰ ἔθνη θὰ ζοῦν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ οἱ λαοὶ ἐν ἀδελφότητι, ἡ δὲ ἀνθρωπότης θὰ ἀποτελῇ μίαν οἰκογένειαν ἡνωμένην, ἀναγνωρίζουσα ὡς Πατέρα τὸν Θεὸν καὶ ὡς Σωτῆρα τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἂς ἔλθῃ ταχέως ἡ ποθητὴ ἐκείνη ἡμέρα! ***Α.***

# Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

«Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;»
Ματθ. ιστ΄. 26.

Εἰς ὅλην τὴν Ἁγ. Γραφὴν ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν γνωρίζω χωρίον μεγαλειτέρας σπουδαιότητος παρὰ τὸ προκείμενον. Ἐὰν δὲ προσείχομεν ἐγκαίρως εἰς τὴν μεγάλην καὶ σοβαρὰν ἀλήθειαν, ἣν τὸ χωρίον τοῦτο διακηρύττει, ὁ κόσμος οὗτος ἤθελεν εἶσθαι πολὺ διάφορος παρ' ὅ,τι εἶναι σήμερον. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἐκ ταύτης προερχομένη δεισιδαιμονία καὶ πλάνη ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ ἀμέλεια καὶ περιφρόνησις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἑτέρου, κάμνουσι τὸν κόσμον θέατρον τῶν κακῶν καὶ τῆς μωρίας, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἐπικρατοῦντα ἐν αὐτῷ.

Οἱ ἐν τῷ προκειμένῳ ἐδαφίῳ λόγοι δὲν ἐξῆλθον ἐκ τῶν χειλέων κοινοῦ τινος ἀνθρώπου, οὐδ' εἶναι ἀξίωμα φιλοσόφου τινός, ἀλλὰ εἶναι λόγοι αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ποῖος δ' ἄλλος εἶναι ἱκανώτερος νὰ ὁρίσῃ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς, εἰμὴ ὁ πλάσας αὐτήν; Τίς ὁ γνωρίζων ὅτι εἶναι πολυτιμοτέρα τοῦ κόσμου, εἰμὴ ὁ ποιήσας ἀμφότερα; Αὐτὸς εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ αὐτὸς ὁ δοτὴρ τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ τιμή, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσε πρὸς ἐξαγορὰν αὐτῆς, ἦτο αὐτὸ τὸ πολύτιμον Αὐτοῦ αἷμα. Ἀκολουθήσατέ μοι, λοιπόν, ἐπί τινας στιγμὰς διὰ τῆς προσοχῆς ὑμῶν περὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ πλήρους ἀληθείας καὶ σπουδαιότητος ἐδαφίου τούτου. Εἴθε δὲ τὸ Πνεῦμα τό Ἅγιον νὰ καταστήσῃ τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν ἐποικοδομητικὴν καὶ ὠφέλιμον εἰς τὰς ψυχὰς πάντων ἡμῶν.

Τὸ προκείμενον ἐδάφιον προτίθεμαι νὰ ἐξετάσω ὑπὸ τὰς τέσσαρας ἀπόψεις·

τὰς ὁποίας παρουσιάζει: 1) Ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ψυχήν. 2) Ὅτι ἡ ψυχὴ αὕτη εἶναι πολυτιμοτάτη, ἀνεκτίμητος. 3) Ὅτι εἶναι κίνδυνος ν' ἀπολεσθῇ. 4) Ὅτι ἐὰν ἀπολεσθῇ, ὅλος ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ τὴν ἐξαγοράσῃ.

### *Α'. Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ψυχήν.*

Ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἦναι εἷς κατὰ τὸ φαινόμενον, πραγματικῶς ὅμως συνίσταται ἐκ δύο μερῶν ἐντελῶς διαφόρων καὶ διακεκριμένων ἀπ' ἀλλήλων—τῆς ***ψυχῆς*** δηλ. ***καὶ*** τοῦ ***σώματος***—τοῦ ***ἀΰλου*** καὶ τοῦ ***ὑλικοῦ.***

Τὴν ἰδέαν ταύτην τῆς διττότητος τοῦ ἀνθρώπου εὑρίσκομεν οὐ μόνον εἰς τὰ ἀρχαιότατα φιλοσοφικὰ καὶ θρησκευτικὰ συστήματα, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἀγριωτάτων φυλῶν τῆς γῆς, μέ τινας μόνον διαφορὰς ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς νοήσεως καὶ ἐκφράσεως αὐτῆς. Σαφέστατα ὅμως καὶ καθαρώτατα εὑρίσκομεν αὐτὴν διδασκομένην εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς Γενέσεως. «Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκ χώματος ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο εἰς ψυχὴν ζῶσαν» (Γεν. β'. 7).

Καὶ περὶ μὲν τοῦ σώματος οὐδεμία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διχογνωμία. Περὶ τῆς φύσεως ὅμως τῆς ψυχῆς μεγάλη ὑπάρχει διαφορὰ γνωμῶν. Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Ἱερὰ Γραφὴ τόσον ὀλίγον φῶς ἐπιχέει ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὥστε ἀτελῶς μόνον γνωρίζομεν αὐτήν.

Ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ Ἁγία Γραφὴ συμφωνοῦσιν εἶναι ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι κἄτι ὅλως διάφορον καὶ διακεκριμένον τοῦ σώματος, ὅτι εἶναι ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ δίδει ζωὴν καὶ διατηρεῖ τὸ σῶμα εἰς ζωὴν—ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συλλογίζεται, κρίνει, ἐνθυμεῖται, ἀγαπᾷ, κτλ. Ἡ δ' Ἁγία Γραφὴ προσθέτει καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναί τι ἄϋλον, ἑπομένως ***ἀθάνατον*** καὶ ***ἱκανὸν νὰ ζῇ κεχωρισμένως ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς ἄλλον τινὰ κόσμον καὶ κατάστασιν ὑπάρξεως.*** «Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων νὰ βλάψωσιν,» εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

Καὶ ἀλλαχοῦ εἶπεν: «Ἀπέθανε δὲ ὁ πτωχὸς καὶ ἐφέρθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη· ὑψώσας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐν τῷ ᾅδη, ἐνῷ ἦτο ἐν βασάνοις, βλέπει μακρόθεν τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.» Καὶ πρὸς τὸν συσταυρωθέντα κακοῦργον ὁ Κύριος ἡμῶν ἐδήλωσε: «Σήμερον θέλεις εἶσθαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ.»

Ἐξ ὅλων τούτων καταφαίνεται ὅτι ἔχομεν ψυχήν, καὶ ὅτι αὕτη εἶναι ἄϋλος καὶ ἀθάνατος καὶ ὡς τοιαύτη δύναται νὰ ζῇ καὶ νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἄνευ τοῦ σώματος.

### *Β'. Ἡ ψυχὴ εἶναι πολυτιμοτάτη, ἀνεκτίμητος.*

***Ἕνεκα τῆς καταγωγῆς της.*** Δὲν εἶναι ὡς τὸ σῶμα ὑλική, γήϊνος, ἀλλὰ θεία, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ (Γεν. α'. 27). «Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ . . . .».

***Ἕνεκα τῶν ὑψίστων*** καὶ ἀπείρου ἀναπτύξεως ἐπιδεκτικῶν ***δυνάμεων αὐτῆς*** Ἕνεκα τῆς ἱκανότητος καὶ ἐπιδεκτικότητος αὐτῆς ἀπείρου γνώσεως τοῦ ὑλικοῦ καὶ ἀΰλου κόσμου, τοῦ ἠθικοῦ κόσμου, τῆς φιλίας, τῆς ἀγάπης, τῆς εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας.

***Ἕνεκα τῆς μεγίστης τιμῆς,*** ἥτις ἐπληρώθη πρὸς ἀπολύτρωσιν αὐτῆς, τοῦ πολυτίμου αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

***Ἕνεκα τοῦ ἀμεταβλήτου*** τῆς καταστάσεως αὐτῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος.

***Ἕνεκα τοῦ ἀτελευτήτου*** τῆς εὐδαιμονίας ἢ κακοδαιμονίας αὐτῆς ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ.

### *Γ΄. Ἡ ψυχὴ αὕτη ἡ ἀνεκτίμητος κινδυνεύει ν' ἀπολεσθῇ.*

«Ἡ ψυχὴ ν' ἀπολεσθῇ;» ἴσως ἀναφωνήσῃ τις μὲ ἀπορίαν. «Εἶναι δυνατὸν νὰ γείνῃ τοῦτο, ἀφοῦ εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον, ὅτι καὶ τὸ ἐλάχιστον μόριον τῆς ὕλης δὲν δύναται νὰ καταστραφῇ; Πῶς δύναται πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον κατ' αὐτὴν τὴν διακήρυξίν σας εἶναι ἀθάνατον, ἑπομένως αἰώνιον, νὰ ἐκμηδενισθῇ;» Ἡ ἔννοια τῆς λέξεως «ἀπόλλυμαι» δὲν εἶναι «ἐκμηδενίζομαι, παύω τοῦ νὰ ὑπάρχω,» διότι ἡ ψυχὴ ὡς ἀθάνατος δὲν δύναται νὰ παύσῃ ὑπάρχουσα, οὐδὲ νὰ ἐκμηδενισθῇ ποτέ. Αὐτὴ εἶναι μία ἀπὸ τὰς πολλὰς καὶ ὀλεθρίας πλάνας, τὰς ὁποίας κηρύττουσιν οἱ Χιλιασταὶ—ὅτι ἡ τιμωρία τῶν ἀσεβῶν μετὰ θάνατον εἶναι ἐκμηδένισις. Ἂν τοῦτο ἦτο δυνατόν, εὐχαρίστως πάντες οἱ ἀσεβεῖς θὰ τὸ ἐπροτίμων, διότι ἐκμηδένισις εἰς τοὺς τοιούτους θὰ ἦτο ἀληθὴς εὐδαιμονία. Ἀλλα τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀδύνατον, ὅσῳ καὶ ἂν τὸ ἐπιθυμῶσιν οἱ ἀσεβεῖς καὶ αὐτοὶ οἱ δαίμονες. Ἀλλ' εἶναι μετάβασις εἰς μίαν κατάστασιν κακοδαιμονίας ἥτις ἕνεκα τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἐντάσεως αὐτῆς καλεῖται ***δεύτερος θάνατος***. Εἶναι δ' ἡ κατάστασις αὕτη ***αἰωνία ἀπομάκρυνσις*** τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς παρουσίας, τῆς εὐνοίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Εἶναι παντελὴς ἀποξένωσις καὶ ἀπομόνωσις ἀπὸ τῆς κοινωνίας πάντων τῶν ἁγίων, ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων, καὶ συμβίωσις μετὰ τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ καὶ μετὰ πάντων τῶν κακούργων, τῶν πονηρῶν καὶ τῶν διεφθαρμένων ἀνθρώπων, οἵτινες ἀπέθανον ἀμετανόητοι.

Ὁποία τρομερὰ τύχη! Καὶ νὰ τὸ συλλογισθῇ τις ἀνατριχιάζει. Λησταί, φονεῖς, κλέπται, ἀπατεῶνες, μέθυσοι, πόρνοι, μοιχοὶ καὶ πάντες οἱ ἀσελγεῖς, πατραλοῖαι καὶ μητραλοῖαι, βλάσφημοι, θεοστυγεῖς καὶ οἱ ὑποκριταὶ παντὸς εἴδους καὶ μορφῆς—πάντες οὗτοι θὰ ἦναι οἱ σύντροφοι τῆς ἀπολεσθείσης ψυχῆς! Εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις κατάστασιν φρικωδεστέραν ταύτης; Καὶ δὲν εἶναι προτιμωτέρα τῆς καταστάσεως ταύτης ἡ ἐκμηδένισις, ἡ παντελὴς ἐξαφάνισις τῆς ψυχῆς; Βεβαιότατα, διότι δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος παύει ὑπάρχων ὡς ἄτομον ἔχον συνείδησιν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι, ὡς προεῖπον, ἀδύνατον.

### *Δ΄. Μίαν ψυχὴν οὕτως ἀπολεσθεῖσαν ὅλος ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ ἐξαγοράσῃ.*

«Τί θέλει ὠφελήσει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;» Πόσον εὐρεῖα ἡ ἔκφρασις «τὸν κόσμον ὅλον!» Τὰ πλούτη

τὰς τιμάς, τὴν δόξαν, τὰς ἡδονάς, τὰς εὐχαριστήσεις τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς ἀκοῆς, τῆς γεύσεως καὶ τῆς ὀσφρήσεως, πᾶσαν γνῶσιν καὶ πᾶσαν σοφίαν, καὶ αὐτὴν τὴν ὑδρόγειον σφαῖράν μας ἂν ἠδύνατο νὰ κατακτήσῃ κανείς, ἔτι δὲ πάντα τὰ οὐράνια σώματα μεθ᾽ ὅλων τῶν ἐν αὐτοῖς θησαυρῶν ἐάν τις εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, δὲν θὰ τὸν ὠφέλουν ποσῶς, ἐὰν ἐζημιοῦτο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

Δὲν ἦτο ἄφρων ὁ Ἡσαῦ, ὅστις ἀντήλλαξε τὰ πρωτοτόκια, δηλ. τὰ δικαιώματα τοῦ πρωτοτόκου, δι᾽ ἓν πινάκιον φακῆς; Δὲν ἦτο ἄφρων ὁ Ἰούδας, ὅστις ἐπρόδωκε τὸν Διδάσκαλον αὐτοῦ διὰ τριάκοντα ἀργύρια; Δὲν ἦσαν ἄφρονες οἱ πρὸ καὶ μετὰ τὸν Χριστὸν ἀμελήσαντες ἢ περιφρονήσαντες τὰς παντοειδεῖς προσκλήσεις τοῦ Θεοῦ; Οἱ ἀγαπήσαντες καὶ ζήσαντες διὰ τὸν κόσμον μᾶλλον ἢ διὰ τὸν Θεὸν καὶ ζημιωθέντες τὴν ψυχήν των; Δὲν εἶναι ἄφρονες οἱ ζῶντες ἐν ἁμαρτίᾳ μὲ κίνδυνον ἀπωλείας τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ψυχῆς; Βεβαίως. Πόσον μακαρίζομεν τὸν Ἄβελ, ὅστις διὰ πίστεως προσήνεγκε καλλιτέραν θυσίαν παρὰ τὸν Κάϊν!

Πόσον μακαρίζομεν καὶ ἐπαινοῦμεν τὸν Νῶε, ὅστις ἐπὶ 120 ὅλα ἔτη ἤκουε τοὺς μυκτηρισμοὺς καὶ ἐδέχετο τὴν περιφρόνησιν ὅλου τοῦ κόσμου, προτιμήσας μᾶλλον νὰ ὑπακούῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ!

Πόσον μακαρίζομεν τὸν Ἀβραάμ, ὅστις πεισθεὶς εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐγκατέλιπε τὴν γῆν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του καὶ ἐπορεύθη εἰς γῆν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐγνώριζεν!

Πόσον μακαρίζομεν καὶ θαυμάζομεν τὸν Ἰωσήφ, ὅστις ἐτήρησεν ἑαυτὸν ἀμόλυντον ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἵνα μὴ ἁμαρτήσῃ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ!

Πόσον ζηλεύομεν καὶ μακαρίζομεν τὸν Μωϋσῆν, τὸν Δαβὶδ καὶ πάντας τοὺς Προφήτας, τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς μάρτυρας καὶ πάντας τοὺς ἁγίους, οἵτινες ἔζησαν καὶ ἀπέθανον διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν Αὐτοῦ καὶ τώρα εὑρίσκονται εἰς αἰώνιον ἀνάπαυσιν καὶ εὐδαιμονίαν!

Τί θὰ ὠφεληθῇ τις, ἐὰν ἐν βασάνοις ὤν, λέγῃ: «Ἐν τῷ κόσμῳ εἶχον ὑψηλὴν κοινωνικὴν καὶ ἔξοχον πολιτικὴν θέσιν, συνεσώρευσα θησαυροὺς καὶ πλούτη ἀμύθητα; ἢ ἐξεπαιδεύθην οὕτως, ὥστε κατέστην εἷς ἐκ τῶν σοφωτάτων ἀνδρῶν τῆς γῆς; ἢ ἐνετρύφησα κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς καρδίας μου, τρώγων καὶ πίνων καὶ ἐνδυόμενος λαμπρῶς ἐν βύσσῳ καὶ πορφύρα; ἢ ἐβασίλευσα ἐπὶ πολλῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ δι᾽ ἑνὸς λόγου ἔθετον ἐπὶ ποδὸς μυριάδας στρατοῦ;» Οὐδέν. Ἀπ᾽ ἐναντίας ἡ ἐνθύμησις πάντων τούτων θὰ συντείνῃ πρὸς ἐπαύξησιν τῆς κακοδαιμονίας του.

Τί ὠφελήθη ὁ ἄφρων ἐκεῖνος πλούσιος τῆς παραβολῆς, τοῦ ὁποίου ηὐτήχησαν τὰ χωράφια καὶ ὑπέσχετο εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πολλὰ ἀγαθά, ἐνῷ τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα ἡ ψυχή του ἀφῃρέθη ἀπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν γέενναν; Οὐδέν. Ἀπ᾽ ἐναντίας ἐζημιώθη, ἀπολέσας τὴν ἀθάνατον αὐτοῦ ψυχήν. Ὅθεν δικαίως ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου **ἄφρων**, διότι ἐπροτίμησε πράγματα μηδαμινά, ποταπά, πρόσκαιρα, μᾶλλον παρὰ τὴν πολυτιμοτάτην καὶ ἀθάνατον αὐτοῦ ψυχήν.

«Μὴ χαίρετε,» εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ὅταν οὗτοι ἐπέστρεψαν ἔκ τινος ἱεραποστολικῆς περιοδείας εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς εἶχεν ἐξαποστείλει,

«μὴ χαίρετε ὅτι ἐκάμετε θαύματα πολλά, καὶ ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ δαιμόνια ὑπήκουον εἰς τὰ προστάγματά σας· χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματά σας ἐγράφησαν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς». Χαίρετε μᾶλλον ὅτι ἔχετε ἐξασφαλίσει τὴν ἀθάνατον ψυχήν σας εἰς τὴν αἰωνιότητα. Χαίρετε μᾶλλον ὅτι θέλετε εἶσθαι εὐτυχεῖς καὶ μακάριοι καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα.

Ἐκ τῶν λεχθέντων γίνονται καταφανῆ τὰ ἑξῆς:

1) Ὅτι πρώτιστον καὶ ὕψιστον καθῆκον παντὸς ἀνθρώπου εἶναι ***νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.*** Εὐτυχῶς δὲ πάντες δύνανται νὰ πράξωσι τοῦτο χωρὶς διὰ τούτου νὰ παραβλάψωσιν, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα δύνανται νὰ βελτιώσωσι, τὰ κοσμικὰ αὐτῶν συμφέροντα καὶ νὰ καταστήσωσι γλυκυτέρας τὰς σωματικὰς καὶ κοσμικὰς αὐτῶν εὐχαριστήσεις. «Ζητεῖτε», εἶπεν ὁ Χριστός, «πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα (δηλ. τὰ ἐγκόσμια) θέλουσι σᾶς προστεθῇ».

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ σωτηρία εἶναι ***δῶρον,*** ἐξασφαλισθὲν διὰ τοῦ θανάτου του Χριστοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ***κατὰ χάριν·*** ἀλλὰ τὸ δῶρον τοῦτο δίδεται μόνον ***ὑπὸ ὅρους,*** τοὺς ὁποίους ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Εἷς δὲ τῶν ὅρων τούτων, ὁ κυριώτατος, εἶναι νὰ πιστεύσῃ τις καὶ ἐμπιστευθῇ ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὸν Κύριον καὶ νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ζωήν του, ἐὰν γείνῃ χρεία, διὰ τὸν Κύριον καὶ τὴν ἀλήθειαν Αὐτοῦ. «Ἐάν τις θελῃ νὰ ἔλθῃ ὀπίσω μου,» εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ὄχλον, «ἂς ἀπαρνηθῇ ἑαυτὸν καὶ ἂς σηκώσῃ τὸν σταυρόν του» (Ματθ. ιϛ'. 14).«Ὅστις ἀγαπᾷ πατέρα ἢ μητέρα ἢ υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ . . . . καὶ ὅστις δὲν λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, δὲν εἶναι ἄξιος ἐμοῦ· καὶ ὅστις ἀπολέσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ δι' ἐμέ, θέλει εὕρει αὐτήν» (Ματθ. ί. 37, 38).

2) Ἐὰν ἡ ψυχὴ ἦναι τόσον πολύτιμος, ὥστε ὅλος ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ τὴν ἐξαγοράσῃ, λοιπὸν πλανῶνται οἱ πρεσβεύοντες καὶ διδάσκοντες, ὅτι διὰ τῶν ἱκεσιῶν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν προσευχῶν καὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων δύναται νὰ ἐξαγορασθῇ καὶ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν κόλασιν καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ ψυχὴ τῶν ἀποθανόντων.

3) Ἐὰν ἡ ψυχὴ ἦναι τόσον πολύτιμος καὶ κινδυνεύῃ ν' ἀπολεσθῇ κατὰ πᾶσαν στιγμήν, λοιπὸν οὐ μόνον ἔργον φρονήσεως εἶναι, ἀλλὰ καὶ χρέος καὶ συμφέρον ἑκάστου ἀνθρώπου νὰ μεταχειρισθῇ πᾶν μέσον συντελεστικὸν πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ***ἐγκαίρως,*** ὁ μόνος δ' ἔγκαιρος πρὸς τοῦτο χρόνος εἶναι ὁ παρών, ***τὸ σήμερον.*** Τοῦτο δὲ παραγγέλλει καὶ αὐτὸς ὁ Θεός, λέγων, «Σήμερον, ἐὰν ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν (Ψαλμ. 95, 7).

Μὲ τοιαύτας καὶ τοσαύτας ῥητὰς καὶ σαφεῖς δηλώσεις καὶ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ πλούσια μέσα χάριτος ἀνὰ χεῖρας, θὰ ἦναι πράγματι ἀξιοθρήνητον καὶ ἀξιοκατάκριτον, ναί, θὰ ἦναι ὑψίστη ἀφροσύνη ν' ἀπολεσθῇ ἡ ψυχὴ ἡμῶν.

4) Ἡ ψυχὴ ἡ ἅπαξ ἀπολεσθεῖσα δὲν δύναται νὰ λυτρωθῇ δι' οὐδενὸς μέσου ἢ ἀνταλλάγματος. Εἶναι ἀπώλεια ἀνεπανόρθωτος. Μόνον τὸ αἷμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἱκανὸν πρὸς ἐξιλέωσιν τῆς ἁμαρτίας, ἐὰν δέ τις ἦναι τόσον κακὸς ἢ

τόσον ἄφρων, ὥστε νὰ περιφρονήσῃ ἢ ν' ἀμελήσῃ τοῦ νὰ κάμῃ ἔγκαιρον χρῆσιν τοῦ μέσου αὐτοῦ, δὲν ἀπομένει πλέον ἄλλη θυσία περὶ ἁμαρτίας, οὐδὲ ἐλπὶς εἰρήνης διὰ τὴν ψυχήν του.

Καὶ τώρα, ἀδελφοί, ἄς στρέψωμεν τὸν λόγον καὶ ἄς ἐρωτήσωμεν ἑαυτούς: Πιστεύομεν ἡμεῖς, πιστεύετε σεῖς, ὅτι ἔχετε ψυχὴν τοιαύτην, ὁποίαν περιέγραψα, ψυχὴν μέλλουσαν νὰ ζήσῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος αἰωνίως εἴτε ἐν εὐδαιμονίᾳ εἴτε ἐν κακοδαιμονίᾳ; Ἐὰν πιστεύετε τοῦτο, τί ἐπράξατε μέχρι τοῦδε πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς; Περὶ τῆς τροφῆς, τοῦ πότου, τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς περιθάλψεως τοῦ σώματος εἰργάσθητε καὶ ἐργάζεσθε καὶ καλῶς ποιεῖτε· διότι καθῆκον ἀπαραίτητον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ μεριμνᾷ καὶ νὰ περιποιῆται τὸ σῶμά του μὲ πᾶσαν δυνατὴν ἐπιμέλειαν. Ἀλλὰ διὰ τὴν ψυχήν σας τί ἐπράξατε ἢ τί πράττετε ἤδη :

Πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὸ σῶμα κοπιάζετε, μοχθεῖτε καὶ ἀγωνίζεσθε καθ' ἑκάστην, ἐγειρόμενοι πρωῒ καὶ πλαγιάζοντες ἀργά, καὶ πολλάκις ἐκθέτοντες ἑαυτοὺς εἰς κινδύνους. Ἀλλὰ διὰ τὴν ψυχήν σας εἰς ποίους κόπους, εἰς ποίους ἀγῶνας καὶ εἰς ποίους κινδύνους καθυπεβάλετε ἑαυτούς; Τινὲς ἀπὸ σᾶς ἐδαπανήσατε καὶ εἰσέτι δαπανᾶτε πολλὰς ὥρας καθ' ἑκάστην σπουδάζοντες καὶ καλῶς ποιεῖτε, διότι διὰ νὰ κατασταθῆτε ἱκανοὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην ἣν σπουδάζετε, πρέπει νὰ κοπιάσητε. Ἀλλὰ διὰ τὴν ψυχήν σας πόσον χρόνον καθ' ἑκάστην δαπανᾶτε σκεπτόμενοι καὶ κοπιάζοντες;

Διὰ τὴν ἀνατροφήν, ἐκπαίδευσιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν τέκνων σας μοχθεῖτε καὶ σκέπτεσθε διηνεκῶς καὶ καλῶς ποιεῖτε. Διὰ τὰς ψυχάς των ὅμως τί ἐπράξατε;

Συνεμορφώθητε πρὸς τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπαιτούμενα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς αἰωνίου εὐδαιμονίας αὐτῆς; Ὑπηκούσατε εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ εὐσπλάχνου Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ προσήλθατε πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ σωθῆτε;

Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς Προνοίας του, διὰ τῆς φωνῆς τῆς συνειδήσεως, διὰ θανάτων, ἀσθενειῶν, ζημιῶν, χαρᾶς καὶ θλίψεως σᾶς παρήνεσε πολλάκις εἰς μετάνοιαν καὶ πίστιν. Ὑπηκούσατε εἰς τὰς παραινέσεις του ταύτας;

Πιθανὸν τὸ Πνεῦμα του νὰ σᾶς ὡδήγησε πολλάκις εἰς μέρη, ὅπου κηρύττεται ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ διὰ πειστικῶν λόγων σᾶς ἔδειξε τὸν κίνδυνόν σας καὶ τὴν ἀγάπην του, καὶ σᾶς παρώτρυνε μὲ εὐμένειαν νὰ ὑπακούσετε εἰς τὴν προτροπήν του. Πῶς ἀνταπεκρίθητε μέχρι τοῦδε εἰς τοιαύτας περιστάσεις; Τὶ ἀποκρίνεσθε εἰς τὰς προσκλήσεις του; τὶ ἀποφασίζετε νὰ πράξητε ἀπέναντι τοιούτων σπουδαίων ζητημάτων; Αὗται εἶναι ἐρωτήσεις σπουδαῖαι, καὶ ὡς φρόνιμοι ἄνθρωποι πρέπει νὰ τὰς λάβητε ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν καὶ νὰ ἀποκριθῆτε εἰς αὐτὰς καταλλήλως. Ὁ χρόνος ἐπείγει, πάντες δὲ ἡμεῖς σπεύδομεν πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Εἴθε νὰ μὴ ἀποδειχθῇ τις ἐξ ἡμῶν τόσον ἄφρων, ὥστε χάριν προσκαίρου τινὸς πράγματος ἢ καὶ χάριν τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου, νὰ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, νὰ στερηθῇ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ἀμήν.

(Ἐκ τῶν λόγων ***Μιχαὴλ Καλοποθάκη***, 1879)

# ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

ὑπὸ **Φρειδερίκου Φάρραρ**

(κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ)

---

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

## Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ἐκ τῶν βιογραφικῶν πληροφοριῶν, ἃς μᾶς παρέχει ἡ Καινὴ Διαθήκη περὶ τοῦ 'Αποστόλου Σίμωνος Πέτρου, οὗτος, ἀφοῦ διῆλθε τὴν νεανικήν του ἡλικίαν ὡς ἁλιεὺς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ὕστερον ἐμφανίζεται ὡς ἀκροατὴς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Ἐκεῖ ὁ ἀδελφός του 'Ανδρέας τὸν φέρει πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὅστις τὸν μετονομάζει «Κηφᾶν», ἤτοι, «Πέτραν». Μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Ἀνδρέου εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἁλιέως καὶ ἐκεῖ, παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ὁ Ἰησοῦς καλεῖ αὐτὸν καὶ τὸν Ἀνδρέαν νὰ Τὸν ἀκολουθήσωσιν, ὅπως γίνωσιν ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Ἔκτοτε καθ' ὅλην τὴν τριετῆ δημοσίαν διακονίαν τοῦ Κυρίου ὁ Πέτρος κατέχει προέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν δώδεκα μαθητῶν λόγῳ τῆς ὁρμητικότητος τοῦ χαρακτῆρός του—χαρακτῆρος πλήρους ἀντιφάσεων καὶ ἀσυνεπειῶν, χαρακτῆρος ὅστις ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἀντίθεσιν διαρκῶς ἐναλλασσομένης δειλίας καὶ μεγαλειώδους θάρρους, χαρακτὴρ διαρκῶς ταλαντευόμενος μεταξὺ σφαλμάτων καὶ μετανοίας, ἀλλ' ἐξαγοράζων ἐνδόξως τὰς ἀδυναμίας του διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῶν δακρύων του.

Ἐπίσης εἰς τὰ πρῶτα κεφάλαια τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων βλέπομεν τὸ πρωτεῦον μέρος, ὅπερ ἔλαβεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς νεοσυστάτου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας—τὸν λόγον του πρὸς τὰ πλήθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, τὰ θαύματά του, τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς Σαμάρειαν, τὸ ὅραμά του ἐν Ἰόππῃ, τὴν τολμηράν του πρωτοβουλίαν ὡς πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν προσηλύτους, τὴν φυλάκισιν καὶ ἀπελευθέρωσίν του, καὶ τὴν συμμετοχήν του εἰς τὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ σύνοδον, ὅπου ἀναφανδὸν ὑπεστήριξε τὸν Παῦλον εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐξ ἐθνῶν ἀδελφῶν. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου (περὶ τὸ ἔτος 51 μ. Χρ.) ὁ Πέτρος ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Τοῦ λοιποῦ τὸν ἐπισκιάζει μεταξὺ μὲν τῶν ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανῶν ἡ μορφὴ τοῦ Ἰακώβου, μεταξὺ δὲ τῶν ἐξ ἐθνῶν Χριστιανῶν ἡ μορφὴ τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν. Καὶ τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὴν μεσάζουσαν στάσιν, ἣν ἠθέλησε νὰ λάβῃ μεταξὺ τῶν Ἰουδαϊζόντων καὶ τοῦ Παύλου. Εἰς τὰς διεσπαρμένας Χριστιανικὰς κοινότητας τῆς Ἰουδαϊκῆς Διασπορᾶς βεβαίως διετήρησεν ἀρκετὸν κῦρος καὶ αὐθεντίαν· ἐν τούτοις, κατὰ μίαν παλαιὰν Χριστ. παράδοσιν, μεταξὺ τῶν ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανῶν ὁ Ἰάκωβος καὶ ὄχι ὁ Πέτρος κατεῖχε πάντοτε τὴν πρωτεύουσαν θέσιν.

Περὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς ζωῆς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου οὐδὲν τὸ θετικὸν ἢ αὐθεντικὸν γνωρίζομεν. Ἡ Χριστιανικὴ παράδοσις, ἥτις ἐμφανίζεται

τόσον πλουσιωτέρα ὅσον παρήρχοντο οἱ αἰῶνες, μᾶς παρέχει πολλὰς λεπτομερείας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν βιογραφίαν τοῦ Πέτρου ὡς τὴν παραδέχεται ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία. Μᾶς λέγει ὅτι ἀνεχώρησεν ἐξ Ἱεροσολύμων κατὰ τὸ ἔτος 33 καὶ διετέλεσεν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, μεθ' ὃ τὸν διεδέχθη ὁ Εὐώδιος· ὅτι κατὰ τὴν ἑπταετίαν ταύτην ἵδρυσε τὰς Ἐκκλησίας, πρὸς τὰς ὁποίας ἀπευθύνεται ἡ Α΄. Ἐπιστολή του· ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 40 μεταβὰς εἰς Ρώμην διετέλεσεν Ἐπίσκοπος τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας ἐπὶ 25 ἔτη, ἂν καὶ συχνάκις ἀπήρχετο εἰς ἱεραποστολικὰς περιοδείας. Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς ἐν Ρώμῃ ζωῆς του ἦσαν (κατὰ τὴν παράδοσιν πάντοτε) ἡ διὰ τοῦ κηρύγματός του ἐπιστροφὴ εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ διασήμου Ἰουδαίου φιλοσόφου Φίλωνος καὶ τοῦ Ρωμαίου συγκλητικοῦ Πούδεντος, καὶ ἡ δημοσία σύγκρουσίς του μὲ τὸν Σίμωνα τὸν Μάγον, γέμουσα θαυμάτων καὶ τεραστίων καὶ σημείων. Κατὰ τὸν ἐπὶ Νέρωνος διωγμὸν ὁ Ἀπόστολος λέγεται ὅτι, ὑπείκων εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ ποιμνίου του, ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ ἐκ Ρώμης· μόλις ὅμως εἶχε προχωρήσει ὀλίγον πέραν τῆς Καπυηνῆς Πύλης, συνήντησε τὸν Χριστὸν βαστάζοντα τὸν σταυρὸν καὶ τὸν ἠρώτησε: «Κύριε, ποῦ πορεύεσαι;» (Domine, quo vadis?), ὁ δὲ Κύριος ἀπήντησε: «Πορεύομαι εἰς Ρώμην διὰ νὰ σταυρωθῶ ἐκ νέου διὰ σέ!» Ὁ Ἀπόστολος, αἰσθανθεὶς βαθέως τὴν ἔμμεσον ταύτην ἐπίπληξιν, ἐπανῆλθεν ἀμέσως εἰς Ρώμην, συνελήφθη καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὸ Τυλλιανὸν δεσμωτήριον. Ἐκεῖ διὰ τοῦ κηρύγματός του μετέστρεψε τὸν δεσμοφύλακά του πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν ἐβάπτισεν εἰς μίαν πηγὴν ὕδατος, τὴν ὁποίαν θαυματουργικῶς ἔκαμε νὰ ἀναβλύσῃ ἐντὸς τοῦ δεσμωτηρίου του· Ἐθανατώθη τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν καὶ ὁ Παῦλος. Ἐξῆλθον οἱ δύο Ἀπόστολοι ὑπὸ τὴν αὐτὴν συνοδίαν ἐκ τῆς Ὀστιανῆς Πύλης, ἀφοῦ δὲ ὁ Παῦλος ἀπεκεφαλίσθη ἐκεῖ πλησίον, ἡ συνοδία ἔφερε τὸν Πέτρον ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Ἰανικούλου λόφου, ὅπου τὸν ἐσταύρωσεν, οὐχὶ ὅμως κατὰ τὴν συνήθη στάσιν, ἀλλὰ μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, κατὰ τὴν ρητὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἀποστόλου, θεωρήσαντος ἑαυτὸν ἀνάξιον νὰ σταυρωθῇ εἰς τὴν αὐτὴν στάσιν μὲ τὸν Κύριόν του.

Εἰς τὴν ὅλην ἀφήγησιν ταύτην, ἥτις εἰς τὰ Μαρτυρολόγια καὶ Συναξάρια εἶναι ἐστολισμένη μὲ πολλὰς λεπτομερείας, θαύματα, κτλ., δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἓν βεβαιωμένον ἱστορικὸν γεγονός. Τοὐναντίον, διάφορα σημεῖα αὐτῆς διαψεύδονται ὑπὸ τῶν γεγονότων ἢ καθίστανται ὅλως ἀπίθανα ἐκ τῶν ἐνδείξεων, ἃς μᾶς παρέχουσι τὰ ἱερὰ κείμενα. Λ. χ. ἡ δῆθεν ἐπισκοπὴ τοῦ Πέτρου ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὰ ἔτη 33—40 εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἀφήγησιν τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ἥτις σαφῶς παριστᾷ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀντιοχέων ὡς ἱδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βαρνάβα καὶ καλλιεργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Παύλου, μέχρι τοῦ ἔτους 48 ἢ 49, ὅτε ὁ Παῦλος ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν πρώτην του ἱεραποστολικὴν περιοδείαν (1). Ἐπίσης ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ Πέτρου ἐν Ρώμῃ ἀπὸ τοῦ ἔτους 40 μέχρι τοῦ ἔτους 64 μ. Χρ. εἶναι μῦθος πολὺ μεταγενέστερος. Ὅτι ἦλθεν εἰς Ρώμην κατὰ τὸ ἔτος 42 ἱστορεῖται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸ Χρονικὸν τοῦ Εὐσεβίου

(1) Εἰς τὰς ἄλλας ἐνδείξεις πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι μόλις κατὰ τὸ ἔτος 41 μ. Χρ. οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ πιστοὶ ἐκλήθησαν Χριστιανοί.

(συγγραφὲν 300 ἔτη βραδύτερον) καὶ ἀντιφάσκει ἀπολύτως πρὸς ὅλα ὅσα δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης.

Ὁ Παῦλος (Γαλάτ. α'. 18) μᾶς λέγει ρητῶς ὅτι τρία ἔτη μετὰ τὴν εἰς Χριστὸν μεταστροφήν του, ἤτοι, περὶ τὸ ἔτος 38, ἀνῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Πέτρον καὶ ἔμεινε πλησίον του ἐπὶ 15 ἡμέρας. Ἐπίσης, ὡς εἴδομεν, κατὰ τὸ ἔτος 50 ἢ 51 ὁ Πέτρος πάλιν εὑρίσκετο ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν σύνοδον (Πράξ. ιε'. 7), εἰργάζετο δὲ τότε κυρίως μεταξὺ τῶν ἐκ τῆς περιτομῆς Χριστιανῶν (Γαλάτ. β'. 7, 9). Κατὰ τὸ ἔτος 57, ὅτε ἐγράφη ἡ Α' Πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολή, ὁ Πέτρος περιώδευε συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου του (κεφ. θ'. 5). Δὲν εὑρίσκετο ἐν Ρώμῃ οὔτε κατὰ τὸ ἔτος 58, ὅτε ὁ Παῦλος ἔγραψε τὴν Πρὸς Ρωμαίους, οὔτε κατὰ τὸ ἔτος 61, ὅτε ὁ Παῦλος ἤχθη εἰς Ρώμην ὡς δέσμιος, οὔτε κατὰ τὰ ἔτη 61—63 τῆς ἐν Ρώμῃ πρώτης φυλακίσεως τοῦ Παύλου, οὔτε κατὰ τὴν δευτέραν φυλάκισιν τοῦ Παύλου 67—68. Διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρίσκετο ἐν Ρώμῃ ὁ Πέτρος καθ' ὅλα τὰ ἔτη ταῦτα καὶ νὰ ἦτο μάλιστα ἐπίσκοπος τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, καὶ νὰ μὴ ἀναφέρῃ τοῦτο ἅπαξ τοὐλάχιστον ὁ Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἢ ὁ Παῦλος εἰς τὰς ἐκ Ρώμης γραφείσας ἐπιστολάς του (2).

Ἐὰν ὁ Πέτρος μετέβη καθόλου εἰς Ρώμην (τοῦθ' ὅπερ παραμένει μὲν ἀναπόδεικτον, ἀλλὰ θεωρεῖται πιθανόν, ὡς ἐκ τῆς ὁμοφωνίας τῶν παραδόσεων), θὰ μετέβη μόνον ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ μαρτυρίου του. (3) Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς λέγει περὶ αὐτοῦ ὁ Λακτάντιος († 330), ὅτι ἦλθεν εἰς Ρώμην τὸ πρῶτον ἐπὶ Νέρωνος, καὶ ὁ Ὠριγένης († 254) ὅστις λέγει ἁπλῶς ὅτι ἦλθεν ἐκεῖ περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου. Ἡ δὲ «ἐπισκοπή» του ἐν Ρώμῃ πιθανῶς ἦτο ἁπλῶς ἡ προσπάθειά του πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ του τέλους νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πίστιν τῶν ἐν Ρώμῃ ἀδελφῶν.

Ἡ λεπτομέρεια περὶ σταυρώσεώς του μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω ὄζει τῆς ὑπερβολικῆς αἰσθηματικότητος μεταγενεστέρων αἰώνων· οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἄνθρωποι ἁπλοϊκῆς ταπεινοφροσύνης καὶ ἐσεμνύνοντο νὰ μιμῶνται κατὰ πάντα τὸν Κύριόν των.

Ὅλα λοιπὸν ὅσα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ Απο-

---

(2) Ἦτο δυνατὸν ὁ Παῦλος, γράφων πρὸς τοὺς Ρωμαίους (ιε'. 20) νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν συνειθίζει νὰ οἰκοδομῇ «ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον», ἐὰν ἐκεῖνοι πρὸς οὓς ἔγραφε τόσον ἐκτενῆ ἐπιστολὴν ἀπετέλουν τὸ πνευματικὸν ποίμνιον τοῦ Πέτρου; Ἦτο δυνατὸν εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν νὰ στέλλῃ ἀσπασμὸν πρὸς 27 Ρωμαίους ἀδελφοὺς ὀνομαστί, καὶ νὰ μὴ ἀναφέρῃ τὸν προεστῶτα τῆς Ἐκκλησίας συναπόστολόν του Πέτρον; Ἦτο δυνατὸν εἰς τὰς πρὸς Κολοσσαεῖς, Φιλιππησίους καὶ Ἐφεσίους ἐπιστολάς, νὰ ἀπαριθμῇ κατ' ὄνομα τοὺς ἀδελφούς, οἵτινες τὸν ἐσυντρόφευον ἐν Ρώμῃ (Λουκᾶν, Τιμόθεον, Τυχικόν, Μάρκον, Ἀρίσταρχον, Ἐπαφρᾶν καὶ Δημᾶν) καὶ νὰ μὴ ἀναφέρῃ λέξιν περὶ τοῦ Πέτρου, ἂν οὗτος εὑρίσκετο τότε ἐν Ρώμῃ; Ἦτο δυνατὸν ὁ Παῦλος εἰς τὴν Πρὸς Τιμόθεον Β'. ἐπιστολήν, ἥτις ἐγράφη κατὰ τὴν β'. φυλάκισίν του, νὰ λέγῃ ὅτι πάντες τὸν ἐγκατέλιπον, καὶ νὰ ἀποσιωπᾷ τὸν Πέτρον, ἐὰν οὗτος εὑρίσκετο ἐν Ρώμῃ εἴτε δέσμιος εἴτε ἐλεύθερος;

(3) Τὴν γνώμην ταύτην ἤδη ἀσπάζονται οἱ σοβαρώτεροι Ρωμαιοκαθολικοὶ ἱστορικοὶ καὶ θεολόγοι ὡς οἱ Döllinger, Valesius, Hug καὶ ἄλλοι.

στόλου Πέτρου συνοψίζονται εἰς τοῦτο καὶ μόνον: Ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐμαρτύρησεν ἐν Ρώμῃ.

Ὅτι ὁ θάνατός του ὑπῆρξε μαρτυρικὸς δύναται νὰ θεωρηθῇ βέβαιον, ἐκτὸς τῆς παραδόσεως, ὡς ἐκ τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν μετανοοῦντα Ἀπόστολον (Ἰωάν. κα΄. 18, 19). Ὅτι τὸ μαρτύριον τοῦ Πέτρου ἔλαβε χώραν ἐν Ρώμῃ, ἂν καὶ μόλις κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα ἀναφαίνεται ὁ σχετικὸς θρῦλος, δὲν δυσκολευόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς πιθανόν, ἀφοῦ ἄλλως τε οὐδεμία ἀντίθετος ἔνδειξις ἢ καὶ παράδοσις ὑπάρχει. Ἡ πιθανότης μάλιστα αὕτη ἐνισχύεται, ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες τὸ χωρίον Α΄. Πέτρ. ε΄. 13: «Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή», ἑρμηνεύουσιν ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ἀλληγορικῶς. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἀλληγορικῆς χρήσεως τοῦ ὀνόματος «Βαβυλὼν» ἀντὶ τοῦ «Ρώμη», θέλω διαλάβει εἰς τὸ σχετικὸν παράρτημα.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### Περὶ τῆς ὀνομασίας «Βαβυλὼν» (Α΄. Πέτρ. ε΄. 13).

«Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ [ἐκκλησίο] καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου».

Περὶ τὴν φρᾶσιν ταύτην ἠγέρθη πολλὴ συζήτησις μεταξὺ τῶν ἑρμηνευτῶν. Οἱ μὲν ἐκλαμβάνουσι τὸ ὄνομα «Βαβυλὼν» κυριολεκτικῶς, καὶ θεωροῦσι τὴν Α΄. Ἐπιστολὴν τοῦ Πέτρου γραφεῖσαν ἐκ Βαβυλῶνος τῆς Μεσοποταμίας. Οἱ δὲ ἐξηγοῦσι τὸ «Βαβυλὼν» ὡς μεταφορικὴν ἢ συμβολικὴν ὀνομασίαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν Ρώμην· συνεπῶς ἀπεκδέχονται τὴν ἐπιστολὴν ὡς γραφεῖσαν ἐκ Ρώμης. Τὴν δευτέραν ταύτην ἑρμηνείαν, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὑποστηρίζουσιν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἑρμηνευταί, διότι οὕτω πως παρέχεται μία τοὐλάχιστον ἀπόδειξις ὅτι ὁ Πέτρος πράγματι διέμεινεν ἐν Ρώμῃ.

Οἱ ὀπαδοὶ τῆς συμβολικῆς ἐννοίας τῆς ὀνομασίας «Βαβυλὼν» φέρουσιν ὡς ἐπιχείρημα ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Πέτρος ἐκ Βαβυλῶνος τῆς Μεσοποταμίας, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Βαβυλὼν ἦτο ἠρειπωμένη καὶ ἀκατοίκητος. Ἐν τούτοις, τὸ τοιοῦτον δὲν φαίνεται νὰ ἦναι ἀκριβές, διότι ὁ μὲν Στράβων (16, 738) ἁπλῶς λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχήν του ἡ Βαβυλὼν ἦτο «ἔρημος ἡ πολλή», ἤτοι, ἔρημος ***κατὰ τὸ πλεῖστον,*** λόγῳ τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως, ἣν ἔλαβεν ἡ γείτων Σελεύκεια· ὁ δὲ Διόδωρος ἱστορεῖ ὅτι ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου μέρος μόνον τοῦ χώρου ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πάλαι πόλεως ἦτο κατῳκημένον, τὸ δ᾽ ἐπίλοιπον ἐκαλλιεργεῖτο. Ἐπίσης μανθάνομεν ἀπὸ τὸν Ἰώσηπον (Ἀρχαιολ. 18, 9) ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Βαβυλῶνος εἶχον ὑποστῆ ἄγριον διωγμὸν ἐπὶ αὐτοκράτορος Καλιγούλα καὶ ὀλίγον βραδύτερον ἀπεδεκατίσθησαν ὑπὸ λοιμοῦ. Μ᾽ ὅλα ταῦτα ἐπὶ Κλαυδίου οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλῶνος (κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰουδαῖοι) ἦσαν ἀρκετὰ πολυάριθμοι, ὥστε νὰ ἐκδράμωσι πάνοπλοι καὶ νὰ νικήσωσι δύο ἐπιφόβους λῃστάρχους, οἵτινες εἶχον ἐγκατασταθῆ εἴς τι ὀχυρὸν ἐκεῖ πλησίον καὶ ἐλυμαίνοντο τὴν περίχωρον. Ὥστε ἡ Βαβυλὼν ἦτο κατῳκημένη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

Ἀλλὰ καὶ δὲν ἀποκλείεται ὅτι ὁ Πέτρος, γράφων «Βαβυλῶνα», ἠννόει τὴν «Βαβυλωνίαν» ἐν γένει, ὅπου πολυάριθμοι Ἰουδαϊκαὶ παροικίαι ἦσαν ἐγκατεστημέναι εἰς τὰς ἐκεῖ μεγάλας πόλεις Σελεύκειαν, Κτησιφῶντα, Νίσιβιν, κτλ. Ἀφοῦ «Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν» ἦσαν μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν τοῦ κηρύγματός του ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸ καθόλου ἀπίθανον ὅτι ἐπεσκέφθη τὰς πολυπληθεῖς ταύτας κοινότητας τῆς Ἰουδαϊκῆς Διασπορᾶς, ἀφοῦ ἔργον του ἦτο νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Ἰουδαίους (Πρὸς Γαλάτ. β'. 7, 8). Ἦσαν δὲ τόσον πολυάριθμοι καὶ πολυμελεῖς αἱ κοινότητες αὗται κατὰ τὸν Ἀποστολικὸν αἰῶνα, ὥστε χάριν αὐτῶν συνέγραψεν ὁ Ἰώσηπος τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πολέμου, καὶ μάλιστα εἰς γλῶσσαν Ἀραμαϊκήν. (1)

Ἀφ' ἑτέρου, κατὰ τῆς ἐπὶ λέξει ἑρμηνείας τῆς ὀνομασίας «Βαβυλὼν» ἐν τῷ ὡς ἄνω χωρίῳ τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Πέτρου, φέρονται τὰ ἑξῆς τέσσαρα ἐπιχειρήματα: 1) Ὅτι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Βαβυλωνίας δὲν ἀναφαίνεται καμμία τοπικὴ παράδοσις περὶ ἐπισκέψεως αὐτόθι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. 2) Ἐὰν ὁ Πέτρος ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐκ Βαβυλῶνος, δυσκόλως ἐξηγεῖται ἡ γνῶσις τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, ἥτις καταφαίνεται ἐν αὐτῇ, γνωρίζομεν δὲ ὅτι ἡ πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 63. 3) Ἐὰν τὴν Ἐπιστολὴν ἔγραψεν ἐκ Βαβυλῶνος περὶ τὸ ἔτος 67, ὡς εἰκάζομεν, εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις ποία ἀνάγκη ἔφερε τὸν Ἀπόστολον ἀπὸ τὴν Ἄκραν Ἀνατολὴν εἰς τὴν Ρώμην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ διωγμοῦ ἐπὶ Νέρωνος. 4) Ἐὰν ὁ ὑπὸ τοῦ Πέτρου μνημονευόμενος Μάρκος ἦναι ὁ Εὐαγγελιστής, οὗτος, ὡς γνωρίζομεν, εὑρίσκετο ἐν Ρώμῃ πλησίον τοῦ Παύλου, κατὰ τὴν α'. φυλάκισιν τούτου (ἔτη 61-63 μ. Χρ.) καὶ ἴσως ἐπανῆλθεν εἰς Ρώμην κατὰ τὴν β'. φυλάκισιν πρὸ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Παύλου ἐν ἔτει 68. Ὅθεν δὲν θὰ ἦτο πιθανὸν νὰ εὑρίσκετο ἐν Βαβυλῶνι κατὰ τὸ ἔτος 67.

Διὰ τοῦτο ἀποκλίνω πρὸς τὴν ἐκδοχὴν ὅτι μὲ τὴν ὀνομασίαν «Βαβυλὼν» ὁ Ἀπόστολος ἠννόει τὴν Ρώμην, τὴν δὲ τοιαύτην ἀλληγορικὴν χρῆσιν τοῦ ὀνόματος εὑρίσκομεν συχνάκις παρὰ τοῖς πρώτοις Χριστιανοῖς. Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου ἐγράφη περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, καθ' ἣν καὶ ἡ Α'. Ἐπιστολὴ τοῦ Πέτρου, ἢ καὶ ὀλίγον μετ' αὐτήν. Εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν λοιπόν, καθὼς καὶ εἰς τοὺς Σιβυλλικοὺς Χρησμούς, (2) παρατηροῦμεν ὅτι, ὁσάκις οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνεγίνωσκον τὸ ὄνομα «Βαβυλὼν» εἰς σύγγραμμά τι θρησκευτικόν, συνείθιζον νὰ ἐννοῶσιν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς κοσμοκρατείρας Ρώμης. Εἰς τὸ Ταλμοὺδ

---

(1) *Σημ. μεταφραστοῦ.* Τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς Βαβυλῶνα ἀναφέρει καὶ Κοσμᾶς ὁ Ἰνδικοπλεύστης, ὅστις ἤκμασεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ. Τοῦτο ὅμως δὲν βαρύνει πολὺ εἰς τὴν πλάστιγγα, ἀφοῦ ὁ Κοσμᾶς ἐνδέχεται νὰ ἀνέγραψεν ἁπλῶς παράδοσίν τινα, ἥτις ἐγεννήθη ἐξ αὐτῆς τῆς μνείας τῆς «Βαβυλῶνος» εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου.

(2) Οἱ Σιβυλλικοὶ Χρησμοὶ ἦσαν συλλογὴ Ἀποκαλυπτικῶν συγγραμμάτων, συνταχθέντων ὑπὸ Ἰουδαίων καὶ βραδύτερον ὑπὸ Χριστιανῶν συγγραφέων κατ' ἀπομίμησιν τῶν Σιβυλλικῶν Βιβλίων τῶν Ἐθνικῶν, ὅπως ἑλκύσωσι τὸν Ἐθνικὸν κόσμον πρὸς τὸν Ἰουδαϊσμὸν ἢ τὸν Χριστιανισμόν. Ἔργα τοῦ 1ου, 2ου καὶ 3ου αἰῶνος μ. Χρ.

εὑρίσκομεν τὴν αὐτὴν συνήθειαν τῶν συμβολικῶν ὀνομασιῶν. Ἐκεῖ ἡ Ρώμη καλεῖται «Νινευή», «Ἐδώμ», ἢ «Βαβυλών», πᾶσα δὲ μνεία τοῦ Χριστοῦ συγκαλύπτεται ὑπὸ τὰς ὀνομασίας «Ἀββεσαλώμ», «Ἐκεῖνος», «ὁ Δεῖνα», «ὁ Κρεμασθείς». (3) Ἡ συμβολικὴ μετονομασία τῆς Ρώμης εἰς «Βαβυλῶνα» πιθανὸν νὰ προῆλθεν ἐκ τῶν προφητειῶν τῆς Παλ. Διαθήκης, ἀλλ᾽ ἦτο καὶ χρήσιμος ὡς μυστικὸν σύμβολον καὶ διὰ πολιτικοὺς λόγους. Πᾶς τις ἐκ τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν θὰ ἠννόει περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ θὰ ἀντελαμβάνετο καὶ τὴν πολιτικὴν σκοπιμότητα τοῦ νὰ ἀποφεύγῃ τις νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα «Ρώμη».

(3) *Σημ. μεταφραστοῦ.* Τὸ ζήτημα, ὅπερ ὁ διαπρεπὴς συγγραφεὺς πραγματεύεται ἐν τῷ ἀνωτέρω παραρτήματι, εἶναι ἀληθῶς ἐπίμαχον καὶ μέχρι σήμερον μεταξὺ τῶν ἑρμηνευτῶν. Ἐν τούτοις, τὰ τέσσαρα ἐπιχειρήματα, ἅτινα ὡς ἄνω ἐπικαλεῖται, δὲν εἶναι καὶ ἀπολύτως πειστικά.

α) Ἡ μὴ ὕπαρξις τοπικῆς παραδόσεως περὶ ἐπισκέψεως τοῦ Πέτρου εἰς Μεσοποταμίαν δυνατὸν νὰ ὀφείλεται εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀναστατώσεις ἐν Μεσοποταμίᾳ καὶ τῇ Ἐγγὺς Ἀνατολῇ ἐν γένει, αἵτινες ἀπὸ τῶν πρώτων Χριστιανικῶν αἰώνων ἐσάρωσαν τοὺς πληθυσμοὺς καὶ ἐξηφάνισαν τὰς παραδόσεις τῶν χωρῶν ἐκείνων. Ὡς ἐπιχείρημα, λοιπόν, ἡ μὴ διάσωσις παραδόσεως μέχρις ἡμῶν εἶναι καθαρῶς ἀρνητικῆς ἀξίας.

β) Δοθέντος, ὡς γενικῶς ἀναγνωρίζεται, ὅτι εἰς τὴν Α΄. Ἐπιστολὴν τοῦ Πέτρου ὑπάρχουσι πλεῖστα χωρία, ἅτινα ἀπηχοῦσι παράλληλα χωρία τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου Πρὸς Ρωμαίους καὶ Πρὸς Ἐφεσίους, (ἐξ ὧν ἡ μὲν Πρὸς Ρωμαίους ἐγράφη κατὰ τὸ ἔτος 56, ἡ δὲ Πρὸς Ἐφεσίους κατὰ τὸ ἔτος 62 ἢ 63 μ.Χ.), καὶ συνεπῶς ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Πέτρου ἐγράφη μετὰ τὸ ἔτος 63, δὲν βλέπομεν καμμίαν δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐγράφη ἐκ Βαβυλῶνος περὶ τὸ ἔτος 64 ἢ 65, καὶ ὅτι εὐκόλως ἠδύνατο ὁ Πέτρος νὰ ἔλθῃ εἰς Ρώμην κατὰ τὸ ἔτος 67 ἢ 68, εἴτε αὐτοβούλως εἴτε ὡς δέσμιος, καὶ νὰ μαρτυρήσῃ ἐκεῖ ἐπὶ Νέρωνος, ὡς θέλει ἡ παράδοσις.

γ) Ἡ μνεία τοῦ Μάρκου καὶ αὐτὴ οὐδὲν θετικὸν ἐπιχείρημα παρέχει, διότι ὁ Μάρκος ἀναμφιβόλως ἀνεχώρησεν ἐκ Ρώμης μετὰ τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ Παύλου ἐν ἔτει 63, καὶ εὑρίσκετο μακρὰν τῆς Ρώμης ἀκόμη κατὰ τὸ ἔτος 67, ὅτε ἐγράφη ἡ Πρὸς Τιμόθεον Β΄. Ἐπιστολὴ (ὅρα κεφ. δ΄. 11). Τὸ ἐὰν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐπρόφθασαν τὸν Παῦλον ἐν Ρώμῃ πρὸ τοῦ μαρτυρίου του (κατὰ Μάϊον τοῦ 68) εἶναι ἄγνωστον. Ὁπωσδήποτε ὅμως ὅλα αὐτὰ δὲν ἠμπόδιζον τὸν Μάρκον νὰ εὑρίσκεται πλησίον τοῦ Πέτρου ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατὰ τὸ ἔτος 64 ἢ 65 ἢ 66 μ. Χ.

# ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

## Β΄.

## Οἱ ὅροι τῆς εὐπροσδέκτου προσευχῆς.

1.—Εἶναι πρωτίστως, ***τελεία ὑποταγὴ εἰς τὸν Θεόν.*** Ἄνθρωπος ὅστις ἀγαπᾷ νὰ ζῇ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς μισεῖ, ἂς μὴ περιμένῃ ἀπάντησιν εἰς τὰς προσευχάς του. Ὁ Σαῦλος, ὁ διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ἦτο Φαρισαῖος, καὶ ὡς Φαρισαῖος προσηύχετο. Οἱ Φαρισαῖοι μάλιστα ἐθεωροῦντο ἄνθρωποι τῆς προσευχῆς καὶ κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τοῦ Ἐξιλασμοῦ ἔστεκον ὁλόκληρον τὴν νύκτα προσευχόμενοι.

Ἐν τούτοις, ὅταν ὁ Χριστιανὸς Ἀνανίας διετάχθη νὰ ὑπάγῃ νὰ εὕρῃ τὸν διώκτην Σαῦλον μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Χριστόν, ἐδίστασεν, ἀναλογιζόμενος τὰ κακὰ ὅσα εἶχε διαπράξει ὁ Σαῦλος ἐναντίον τῶν ὀπαδῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ᾽ ὅταν

ὁ Κύριος εἶπεν: «*Ἰδοὺ προσεύχεται,*» ὁ Ἀνανίας ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ. Ποία λοιπὸν διαφορὰ ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ προσευχομένου Φαρισαίου Σαύλου καὶ τοῦ μετανοήσαντος Παύλου, ἐπίσης προσευχομένου; Τὸ δεικνύει ἡ προσευχὴ τοῦ Παύλου: «Κύριε, τί θέλεις νὰ πράξω;» ἐνῷ ὡς Φαρισαῖος ὁ Σαῦλος προσηύχετο κατὰ τύπους, πρὸς τὸ θεαθῆναι. Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του, ἤρχισε νὰ προσεύχεται πράγματι καὶ εὐπροσδέκτως. Διότι μόνον ψυχὴ ὑποτεταγμένη εἰς τὸν Θεὸν δικαιοῦται νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ λάβῃ τὸ αἴτημά της. Ἡ τοῦ ἀναγεννηθέντος Σαύλου ἦτο ***προσευχὴ ὑποταγῆς***: «Κύριε, τί θέλεις νὰ πράξω;» Ὥστε μόνον προσηυχήθη ἀληθῶς, ὅταν ὑπέταξε τὴν θέλησίν του εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ πράγματι ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν ἐζήτει, γενόμενος ὁ ἐνθερμότατος καὶ πιστὸς ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ—ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν.

2.—Εἰς τὴν Πρώτην Ἐπιστολὴν τοῦ Ἰωάννου ἀναγινώσκομεν: «Αὕτη δὲ εἶναι ἡ παρρησία, τὴν ὁποίαν ἔχομεν πρὸς Αὐτόν, ὅτι ἐὰν ζητῶμέν τι κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ ἀκούει ἡμᾶς (Α΄. Ἰωάν. ε΄. 14).

Ἐδῶ, τὸ «κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ» σημαίνει «συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀποκαλυφθὲν εἰς τὰς Ἁγίας Γραφάς».

Ἐγὼ ἠξιώθην νὰ γνωρίσω ἄνδρας εὐσεβεῖς, κατισχύοντας ἐν τῇ προσευχῇ. Ὅλοι αὐτοὶ ἠρεύνων καθημερινῶς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν διὰ νὰ μάθουν ποῖον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἵνα προσεύχωνται συμφώνως πρὸς αὐτό.

Ὅπως ὁ Ἔδισον καὶ οἱ ἄλλοι μεγάλοι ἐπιστήμονες ἠρεύνησαν τὸ βιβλίον τῆς Φύσεως, διὰ νὰ ὁδηγηθοῦν εἰς τὰς ἀνακαλύψεις των, οὕτως οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἠρεύνων τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ δι' ὁδηγίαν καὶ φώτισιν.

3.—Περιέχει ὅμως ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ παραδείγματα προσευχῆς, ἥτις δὲν ἐξεπληρώθη. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐδεήθη τρὶς τοῦ Κυρίου, ὅπως ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτὸν «ὁ σκώλωψ ἐν τῇ σαρκί του». Προσηυχήθη δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος μὴ γνωρίζων ὅτι θὰ ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ προσηυχήθη ***ἐν τῷ Πνεύματι***, τουτέστιν ὑποτασσόμενος εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἐφώτισε ὥστε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ αἴτημά του δὲν ἦτο σύμφωνον πρὸς τὸ Θεῖον θέλημα, δι' ὃ καὶ ἔπαυσε προσευχόμενος δι' αὐτό, ἀπέσυρε τὴν αἴτησίν του, ἐπαναπαυόμενος εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ: «Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις Μου» καὶ διὰ νὰ ἦναι τὸ καύχημά του ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ του, ἵνα τὸν σκεπάζῃ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διὸ καὶ ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους: «Ὅταν ἦμαι ἀδύνατος, τότε εἶμαι δυνατός» (Β΄. Κορ. ιβ΄. 10).

Καὶ ἡμεῖς, ὅταν προσευχώμεθα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Πνεύματος, δυνατὸν νὰ ὁδηγηθῶμεν εἰς τὸ νὰ ἀποσύρωμεν τὸ αἴτημά μας ὡς μὴ συμφέρον δι' ἡμᾶς. Ὅταν ὅμως ἐπιμένωμεν εἰς αὐτὸ εἰς τὸ πεῖσμα τῆς Θείας ἀποκαλύψεως, ὑπάρχει φόβος μήπως πάθωμεν ὅσα οἱ Ἰσραηλῖται ἔπαθον, ὅταν ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸ αἴτημά των ἀλλὰ τοῖς ἔστειλε κατόπιν νόσον θανατηφόρον (ἀποτέλεσμα βεβαίως τῆς φύσεως αὐτοῦ τοῦ αἰτήματος). Ἂς προσευχώμεθα λοιπόν, πάντοτε ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ καὶ πρόθυμοι νὰ ἐγκαταλείψωμεν πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι σύμφωνον πρὸς τὸ θέλημα Αὐτοῦ.

Ἐνίοτε ὁ Θεὸς δὲν εἰσακούει τὴν αἴτησίν μας, διότι ἑτοιμάζεται νὰ χαρίσῃ

εἰς ἡμᾶς δώρημα πολὺ ἀνώτερον. Ἡ μήτηρ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου Μονίκη, παρεκάλει νυχθημερὸν τὸν Θεὸν ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν υἱόν της τοῦ νὰ μεταβῇ εἰς ξένην χώραν. Τὸ αἴτημα τοῦτο δὲν ἐπραγματοποίησεν ὁ Θεόν, ἀλλ᾿ ἀντ᾿ αὐτοῦ τῆς ἐχάρισε πολὺ μεγαλείτερον καλόν, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ ἐζήτει, τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀσώτου υἱοῦ της εἰς τὸν Χριστόν. Μετέβη μὲν αὐτὸς εἰς ξένην χώραν, ἀλλ᾿ ἐκεῖ ἐπεστράφη εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἔγινε μέγας φωστὴρ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

4.—Ἄλλος ὅρος τῆς εὐπροσδέκτου προσευχῆς ἐτέθη ὑπ᾿ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. «Ἀληθῶς, ἀληθῶς σᾶς λέγω, Ὅ,τι ἂν αἰτήσητε παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ ὀνόματί Μου, θέλει σᾶς δώσει αὐτό» (Ἰωάν. ιϛ΄. 16).

Τί σημαίνει τὸ νὰ αἰτῶμεν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ; Μήπως σημαίνει ὅτι θὰ μᾶς χαρίσῃ κάθε ἰδιοτελὲς αἴτημά μας, ἀρκεῖ ἡ δέησις νὰ τελειώνῃ μὲ τὰς λέξεις «ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ—Ἀμήν;» Κάθε ἄλλο! Σημαίνει νὰ ζητῶμεν εὑρισκόμενοι ἐν στενῇ ἐπικοινωνίᾳ μὲ τὸν Χριστόν. Τὸ νὰ ζητῶμεν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σημαίνει ὅτι ζητοῦμεν, διότι ἔχομεν κοινὰ ἀντικείμενα πόθου καὶ ἐνδιαφέροντος, ἀγάπης καὶ ζωῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ.

5.—Ἄλλος ὅρος εἰδικὸς τῆς εὐπροσδέκτου προσευχῆς ὑπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου: Ὅταν ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου εἶπε πρὸς τὸν Χριστόν: «Εἰπὲ νὰ καθήσωσιν οἱ δύο οὗτοι υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ ἀριστερῶν, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου», εἶπε: «Τὸ μὲν ποτήριον τὸ ἐμὸν θέλετε πίει, καὶ τὸ βάπτισμα τὸ ἐμὸν θέλετε βαπτισθῇ, τὸ δὲ νὰ καθήσητε ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν μου δὲν εἶναι ἐμοῦ νὰ δώσω, εἰμὴ εἰς τοὺς ἡτοιμασμένους ὑπὸ τοῦ πατρός μου» (Ματθ. κ΄. 21).

Ἀλλ' ἡ προσευχὴ τῆς γυναικὸς ταύτης ἦτο ἰδιοτελής. Ἐζήτει πρωτεῖα καὶ δόξαν—νὰ καθήσῃ ὁ εἷς τῶν υἱῶν της ἐκ δεξιῶν καὶ ὁ ἄλλος ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Κυρίου, ὅταν θὰ ἤρχετο ἐν τῇ δόξῃ Του. Ἆρά γε ὅταν ἡμεῖς προσευχώμεθα, ὑπάρχει ἰδιοτέλεια εἰς ὅσα αἰτοῦμεν; Ζητοῦμεν νὰ ἀποκτήσωμεν τιμὴν καὶ δόξαν παρὰ τῶν ὁμοίων μας; Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιτύχῃ ἡ ἐπιχείρησίς μας, ὁ σκοπὸς ἡμῶν; Ἢ νὰ ἔλθῃ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν; ***Προσευχόμεθα ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὴν δόξαν αὐτῆς;***

6.—Ἐν τῷ 21ῳ κεφαλαίῳ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου παραινούμεθα ὅπως προσευχώμεθα μετὰ πίστεως, οὐδὲν διστάζοντες. Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἔχετε πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Ἀληθῶς, ἀληθῶς σᾶς λέγω, ὅστις ἂν εἴπῃ εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, Σηκώθητι καὶ ῥίφθητι εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ διστάζων ἐν τῇ καρδίᾳ του ἀλλὰ πιστεύων, θέλει γίνει ὅ,τι ἂν εἴπῃ. Καὶ πάντα ὅσα ἂν ζητήσητε ἐν τῇ προσευχῇ ***ἔχοντες πίστιν,*** θέλετε λάβει».

Ὅταν ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας ἐπεκράτησεν ἀνομβρία εἰς τὰς δυτικὰς Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, οἱ γεωργοὶ ἀπελπισθέντες ἐκ τῆς ζημίας των, ἀπεφάσισαν νὰ συνέλθουν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ νὰ προσευχηθοῦν ὑπὲρ τῶν βροχῶν. Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν συνέτρεξαν οἱ χωρικοί, μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ μιὰ μικρὰ κόρη, ἐφωδιασμένη μὲ μίαν μεγάλην ὀμβρέλλαν.

«Τί τὸ ἔφερες αὐτό;» τῆς εἶπαν ὅλοι. Ἐκείνη δὲ μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν: «Μὰ δὲν θὰ βρέξῃ;» ἀπήντησε. Μετ᾿ οὐ πολύ, ἀφοῦ προσηυχήθησαν, ἐφάνησαν μεγάλα σύννεφα καὶ ἡ ποθουμένη βροχὴ ἦλθεν ἄφθονος καὶ παρατεταμένη. Ἆρά γε

θὰ μᾶς ἐξέπληττε ἡμᾶς σήμερον, ἂν ἐλαμβάνομεν ἀπάντησιν εἰς τὰς προσευχάς μας;

7.—Ἄλλος ὅρος τῆς εὐπροσδέκτου προσευχῆς, (μᾶς τὸν ἔδωκε ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός), εἶναι ὁ ἑξῆς. «Ἐὰν ἔχητέ τι ἐναντίον τινός, συγχωρήσατε, διὰ νὰ σᾶς συγχωρήσῃ καὶ ὁ Πατήρ σας ὁ Οὐράνιος τὰ πταίσματά σας». Καὶ δὲν ὑπάρχει μεγαλείτερον ἐμπόδιον εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν αἰτημάτων μας, ἀπὸ τὴν ἀδιαλλαξίαν, ἥτις ἐμποδίζει τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὅσα ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Δὲν ἀρκεῖ νὰ συγχωρῶμεν μὲ τὰ χείλη. Σήμερον εἴμεθα πολιτισμένοι καὶ δὲν καταδεχόμεθα νὰ διαπληκτιζώμεθα φανερά, ἄλλὰ ποσάκις μένει τὸ ἀδιάλλακτον πνεῦμα ἐντός μας! Ἐφ᾿ ὅσον μένει τοῦτο, ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ μᾶς δώσῃ τὰ αἰτήματά μας. Λοιπὸν «Ἐξομολογῆσθε εἰς ἀλλήλους τὰ ἁμαρτήματά σας καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ἵνα ἰαθῆτε».

8.—Ἕνα ἀκόμη ὅρον εὐπροσδέκτου προσευχῆς ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος εἰς τὴν Ἐπιστολήν του (Ἰάκ. ε΄. 16): «***Πολὺ ἰσχύει ἡ δέησις τοῦ δικαίου ἐνθέρμως γινομένη***». Εἶναι ἡ ***ἐπίμονος προσευχή,*** ἥτις δὲν ἀποθαρρύνεται, δὲν παύει, διότι ἔχει πεποίθησιν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα. Οὕτω προσηυχήθη ὁ Προφήτης Ἡλίας, ὅταν ἐπὶ τρία ἔτη ἐπέφερεν ὁ Θεὸς τὴν ἀνομβρίαν ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τιμωρίαν τῆς ἀσεβείας. Καὶ πάλιν μετὰ τὰ τρία ἔτη τῆς εἰδωλολατρείας τοῦ λαοῦ προσηυχήθη εἰς τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὴν βροχὴν καὶ ἡ βροχὴ ἐστάλη καὶ ἡ γῆ ἀνέθαλε καὶ ἔδωκε πάλιν τὸν καρπόν της. Ἐπεσκέφθην τὸ ὄρος Κάρμηλον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μετὰ τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν ἱερέων τοῦ Βάαλ, ὁ λαὸς συνετάχθη μὲ τὸ μέρος τοῦ Ἰεχωβᾶ, καὶ ἐφαντάσθην τὸν προφήτην προσευχόμενον μὲ κεφαλὴν ἐσκυμμένην ὑπὲρ τῆς ποθουμένης βροχῆς. Ἔστειλε τότε τὸν δοῦλόν του νὰ κυττάξῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης, νὰ ἴδῃ ἂν διακρίνεται σημεῖον βροχῆς. Ἀλλ᾿ ὁ δοῦλος ἐπανῆλθε λέγων «οὐδὲν σημεῖον βροχῆς». Τὸν ἔστειλε καὶ δευτέραν καὶ τρίτην φοράν, ἀλλ᾿ ἡ ἀπάντησις ἦτο ἀρνητική. Πιστεύω ὅτι μετὰ τὴν τρίτην φορὰν ἡμεῖς θὰ ἀπηλπιζώμεθα καὶ θὰ ἐπαύαμεν προσευχόμενοι, διότι ἡ πίστις μας θὰ ἐξησθένει. Ἀλλ᾿ ὄχι ὁ Ἠλίας· ἑπτάκις προσηυχήθη καὶ ἑπτάκις ἔστειλε τὸν δοῦλον του, καὶ τὴν ἑβδόμην φορὰν ἐπανῆλθε λέγων: «Εἶδον σύννεφον μικρόν, ὅσον παλάμη ἀνθρώπου». Καὶ ἡ βροχὴ ἦλθεν ὡς κατακλυσμός.

Μὴ λησμονῶμεν, φίλοι, ὅταν ἀναμένωμεν ἀπάντησιν εἰς τὴν προσευχήν μας, ***ὅτι ἡ βραδύτης τῆς ἀπαντήσεως δὲν εἶναι ἄρνησις.***

Ὁ Γεώργιος Μύλλερ, ὁ μέγας ἐκεῖνος ἄνθρωπος τῆς προσευχῆς, προσηύχετο σχεδὸν ὅλην τὴν ζωήν του ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς δύο φίλων του εἰς τὸν Χριστόν. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐπεστράφη ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μύλλερ, ὁ ἄλλος ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατόν του· ἀλλ᾿ ἐπεστράφησαν καὶ οἱ δύο καὶ ὄντως εἰσηκούσθη, ἂν καὶ μετὰ πολὺν χρόνον, ἡ ἐπίμονος προσευχὴ τοῦ Γεωργίου Μύλλερ.

Καὶ ὁ Ἀδωνίραμ Ἰοῦδσον, ὁ μέγας πρωτοπόρος ἱεραπόστολος τῆς Βουρμανίας ἐβεβαίωσεν ὅτι, «Οὐδέποτε προσηυχήθην ἐνθέρμως καὶ εἰλικρινῶς ὑπέρ τινος ζητήματος, χωρὶς νὰ πραγματοποιηθῇ — ἀδιάφορον μετὰ πόσον χρόνον, ἢ ὑπὸ ποίαν μορφήν, ὅπως δήποτε καὶ ὅποτε δήποτε, πολλάκις δὲ καὶ πολὺ διαφορετικὰ παρ᾿ ὅ,τι θὰ ἐφανταζόμην ἐγώ—ἦλθεν ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ αἰτήματός μου.»

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ). (ἀκολουθεῖ) *P. Wilder.*

## Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Κατὰ τὰ τελευταῖα 50 ἔτη ἡ ἐτησία κυκλοφορία ἐν Γαλλίᾳ τῶν Ἱ. Γραφῶν τῆς Βρεττανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας ἐτριπλασιάσθη. Τῷ 1882 ἐπωλήθησαν 132,072 ἀντίτυπα, ἔκτοτε δὲ αἱ ἐτήσιαι πωλήσεις ἔδειξαν σταθερὰν αὔξησιν καὶ τῷ 1932 ἐπωλήθησαν 399,601 ἀντίτυπα. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἀξιοσημείωτον γεγονὸς σχετικὸν μὲ τὴν αὔξησιν ταύτην. Τῷ 1882 ἡ Ἑταιρία ἀπησχόλει ἐν Γαλλίᾳ 60 βιβλιοπώλας, οἵτινες ἐπώλησαν 82,485 ἀντίτυπα, ὥστε ὁ μέσος ὅρος πωλήσεων ἑκάστου βιβλιοπώλου ἦτο 1208 ἀντίτυπα. Τῷ 1932 ἡ Ἑταιρία εἶχε μόνον 14 βιβλιοπώλας, οἵτινες ἐπώλησαν 102,738 ἀντίτυπα, ἤτοι, κατὰ μέσον ὅρον ἕκαστος βιβλιοπώλης διέθεσε 7338 ἀντίτυπα.

Οἱ λόγοι τῆς μεγάλης ταύτης αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας τῶν Ι. Γραφῶν ἐν Γαλλίᾳ εἶναι πολλοί. Θὰ ἀναφέρωμεν ἐξ αὐτῶν ὀλίγους μόνον. Μεταξὺ τῶν διανοουμένων Γάλλων, ὅπως καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ ὀλιγώτερος ὑλισμός. Οἱ μεγαλήτεροι νόες ἐν Γαλλίᾳ σήμερον ἀναγνωρίζουν καὶ διακηρύττουν δημοσίᾳ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ δὲν εἶναι νοητή, χωρὶς τὸ πνευματικὸν μέρος αὐτῆς. Ἀκόμη καὶ οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι, κατάπληκτοι ἐνώπιον τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης—τοῦ ραδιοφώνου, τοῦ ἀσυρμάτου τηλεφώνου, τῆς τηλεοράσεως καὶ ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἐφευρέσεων—ἀντιλαμβάνονται ὅτι ὁ ὑλικὸς καὶ ὁρατὸς κόσμος δὲν εἶναι τὸ πᾶν, ὡς ἄλλοτε ἐνόμιζον, ἀλλ' ὅτι μᾶς περιστοιχίζουν δυνάμεις ἀόρατοι, αἵτινες ὑπερβαίνουν τὸν κοινὸν νοῦν.

Καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ τοῦ ραδιοφώνου, εἶναι ἄξιον μνείας ὅτι ἐν Γαλλίᾳ σήμερον ἑκάστην Πέμπτην ἐκπέμπεται ραδιοφωνικῶς ἐκ Παρισίων θρησκευτικὴ ὁμιλία ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελικοῦ κέντρου, τὴν ὁποίαν πολὺ εὐχαρίστως ἀκούει ὁ κόσμος καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν.

Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οὐδέποτε ἡ Ἁγία Γραφὴ ἐξετιμήθη τόσον ἐν Γαλλίᾳ ὅσον ἐκτιμᾶται σήμερον. Οἱ βιβλιοπῶλαι τῆς Βρεττανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας, οἵτινες διατρέχουν τὴν χώραν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ ἀνθρώπους πάσης τάξεως καὶ μορφώσεως, βεβαιοῦν ὅτι ἡ πώλησις καὶ σύστασις τοῦ Ἱεροῦ Βιβλίου οὐδεμίαν πλέον συναντᾷ εἰρωνείαν καὶ χλευασμόν, ὅπως ἄλλοτε μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν τοῦ Βολταίρου. Ἀπ' ἐναντίας ἡ κοινὴ γνώμη καταδικάζει ἀπολύτως πᾶσαν ἀπόπειραν χλευασμοῦ τῆς Γραφῆς. Εἰς τὴν τελευταίαν Ἐμποροπανήγυριν τῆς Νανσύ, μία ὁμὰς φοιτητῶν περιεκύκλωσε τὸ περίπτερον τῆς Βιβλ. Ἑταιρίας, καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν μὲ μειδίαμα περιφρονητικὸν εἶπε πρὸς τὸν βιβλιοπώλην: «Ἂν μᾶς δείξῃς τίποτε σοβαρὸν εἰς τὴν Ἁγ. Γραφήν, θὰ σὲ ἀκούσωμεν μετὰ προσοχῆς. Καὶ ἂν μᾶς ὀνομάσῃς ἕνα κἂν ἄνθρωπον ἔστω καὶ μετρίας νοημοσύνης, ὅστις ἐπῄνεσε ποτε τὴν Ἁγ. Γραφήν, εἴμεθα πρόθυμοι νὰ συζητήσωμεν μαζύ σου». Ὁ βιβλιοπώλης τότε ἀπήντησεν: «Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἠγάπα τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν ἐπαινεῖ εἰς πολλὰ ἐκ τῶν ἔργων του. Ὑποθέτω ὅτι τὸν θεωρεῖτε ἄνθρωπον ἔστω καὶ μετρίας νοημοσύνης!» Οἱ φοιτηταὶ ἀπεστομώθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ περιεργάζωνται τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρίας, πρὶν δὲ ἀποχωρήσουν, ἠγόρασαν οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον.

Καὶ αἱ δημόσιαι ἀρχαὶ σέβονται τοὺς βιβλιοπώλας τῶν ῾Αγ. Γραφῶν καὶ τοὺς θεωροῦν ὡς συμμάχους εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Κομμουνισμοῦ. Γνωστός τις Κομμουνιστὴς ἐπλησίασεν ἕνα βιβλιοπώλην, ὅστις ἐπώλει ῾Αγ. Γραφὰς εἴς τινα πλατεῖαν καὶ τῷ εἶπεν: «Αὐτὸ δὲν εἶναι δίκαιον. Καὶ σὺ καὶ ἐγὼ εἴμεθα προπαγανδισταὶ καὶ ὅμως ἐσὲ κανεὶς δὲν σὲ ἐμποδίζει νὰ πωλῇς τὰ βιβλία σου· μόλις ὅμως ἐγὼ ἀρχίσω νὰ πωλῶ τὰ φυλλάδια μου, ἀμέσως μὲ συλλαμβάνει ἡ ἀστυνομία. Διατί;» Καὶ ὁ βιβλιοπώλης ἀπήντησε: «Ναί, πράγματι εἴμεθα καὶ οἱ δύο προπαγανδισταί· ἀλλὰ σὺ μὲν σπείρῃς τὸ μῖσος, ἐγὼ δὲ σπείρω τὴν ἀγάπην. Σὺ ζητεῖς νὰ κρημνίσῃς τὴν κοινωνίαν, ἐγὼ ζητῶ νὰ τὴν σώσω. Δι᾿ αὐτὸ ἡ Κυβέρνησις ἄλλως πως μεταχειρίζεται σέ, καὶ ἄλλως πως ἐμέ!»

῎Αλλοτε πάλιν ὅτε βιβλιοπώλης τις τῆς ῾Εταιρίας ἐπώλει τὰ βιβλία του εἰς τοὺς δρόμους, τὸν ἐπλησίασεν ἀστυφύλαξ καὶ ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐπιδείξῃ τὴν ἄδειάν του. ῾Ο βιβλιοπώλης ἀκούμβησε χάμω τὰ βιβλία του καὶ ἤρχισε νὰ ψηλαφῇ εἰς τὸ πορτοφόλιόν του διὰ νὰ εὕρῃ τὴν ἄδειαν· ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἀστυφύλαξ ἤρχισε νὰ φυλλομετρῇ τὰ βιβλία. Αἴφνης εἶπε πρὸς τὸν βιβλιοπώλην: «῎Αφησε, δὲν μοῦ χρειάζεται ἡ ἄδεια. ᾿Ενόμισα ὅτι πωλεῖς κομμουνιστικὰ βιβλία, ἀλλὰ βλέπω ὅτι εἶναι ῞Αγ. Γραφαί. ᾿Εγὼ γνωρίζω τὴν ῾Αγ. Γραφήν. ᾿Εὰν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔπραττον ὅ,τι λέγει αὐτή, ἡμεῖς οἱ ἀστυνομικοὶ θὰ ἤμεθα περιττοί. Καὶ τὰ ἔθνη δὲν θὰ εἶχον ἀνάγκην στρατῶν καὶ στόλων, διότι ὁ καθεὶς θὰ ἠγάπα τὸν ἄλλον καὶ δὲν θὰ ἐζήτει νὰ τὸν καταστρέψῃ». Πόσον καλλίτερον ἀντελαμβάνετο αὐτὸς ὁ ἁπλοῦς ἀστυφύλαξ τὸ πρόβλημα τῆς παγκοσμίου εἰρήνης ἀπὸ πολλοὺς τρανοὺς πολιτικοὺς ἀρχηγούς!

῎Αλλος λόγος τῆς μεγάλης αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας τῆς ῾Αγ. Γραφῆς ἐν Γαλλίᾳ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ βιβλιοπῶλαι τῆς ῾Εταιρίας σήμερον εἶναι καλλίτερον μορφωμένοι καὶ ἠσκημένοι διὰ τὸ ἔργον των ἢ πρὸ 50 ἐτῶν. ᾿Επίσης ἡ περιφέρεια, εἰς ἣν ἕκαστος αὐτῶν ἐργάζεται, εἶναι μεγαλειτέρα καὶ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ περισσοτέρους ἀνθρώπους Εἷς ἐξ αὐτῶν, ὀνόματι Νικόλαος, ἀναφέρει εἰς τὴν ἔκθεσίν του τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον: «Εἰς τὸ τραῖνον, διὰ τοῦ ὁποίου μετέβαινα ἀπὸ τὴν Μυλχούζην εἰς τὸ Μπελφόρ, συνῆψα συνομιλίαν μὲ μίαν μαυροφορεμένην κυρίαν, ἥτις ἐφαίνετο πολὺ περίλυπος. Μοῦ διηγήθη ὅτι ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν κηδείαν μιᾶς στενοῦς συγγενοῦς της, τὴν ὁποίαν θερμῶς ἠγάπα. Καὶ μοῦ εἶπε: «Σεῖς μοῦ ὁμιλεῖτε περὶ τοῦ ᾿Ιησοῦ καὶ τῆς παρηγορίας τοῦ οὐρανοῦ. ῎Επρεπε νὰ εἶσθε ἱερεὺς καὶ ὄχι βιβλιοπώλης, τόσον ὡραῖα ποῦ τὰ λέγετε.» ᾿Εγὼ τῆς ἀπεκρίθην: «Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φορῇ κανεὶς ράσον, διὰ νὰ κάμῃ τὸ καλόν. ᾿Εγὼ εἶμαι ἁπλοῦς λαϊκός, ἀλλὰ θεωρῶ χαρὰν καὶ ὑποχρέωσίν μου νὰ ὁμιλῶ περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου του». Τότε αὐτὴ ἐπρόσθεσεν: «Εἶμαι εὐτυχὴς ποῦ σᾶς συνήντησα καὶ ἤκουσα τοὺς λόγους σας». Καὶ ἠγόρασε μίαν Κ. Διαθήκην διὰ νὰ μάθῃ περισσότερα περὶ τοῦ Σωτῆρος, ὅστις δίδει τὴν παρηγορίαν εἰς τοὺς τεθλιμμένους».

Δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐμποδίων, ἅτινα συναντοῦν οἱ βιβλιοπῶλαι τῆς ῾Εταιρίας εἰς τὸ ἔργον των, εἶναι ὁ θρησκευτικὸς **φανατισμὸς** καὶ ἡ **ἀνεργία**. ῾Ο φανατισμὸς καὶ ἡ μισαλλοδοξία δὲν εἶναι πλέον ὅπως ἄλλοτε. Οἱ χωρικοὶ τῆς

Γαλλίας σήμερον ἔχουν καλλιτέραν ἐκπαίδευσιν καὶ ἔμαθον νὰ σκέπτονται μὲ περισσοτέραν ἐλευθερίαν. Ὑπάρχουν ὅμως πολλαὶ περιφέρειαι, ὅπως εἰς τὴν Βρετάνην καὶ τὴν Λωρραίνην, ὅπου οἱ χωρικοὶ εὑρίσκονται ἀκόμη ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικτατορίαν τοῦ ἱερέως, οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς ὑπαίθρου χώρας κατὰ γενικὸν κανόνα διάκεινται ἐχθρικῶς πρὸς τὴν διάδοσιν τῶν Ἱ. Γραφῶν, ἐνῷ οἱ τῶν πόλεων, ὄντες περισσότερον μεμορφωμένοι, τὴν εὐνοοῦν. Καὶ οὐχὶ σπανίως παρεμποδίζουν τὸ ἔργον τῶν βιβλιοπωλῶν τῆς Ἑταιρίας, ἀπαγορεύουν εἰς τὰ ποίμνιά των νὰ ἀγοράσουν τὰ βιβλία των, καὶ ἐνίοτε καίουν ὅσα ἠγοράσθησαν. Μὅλα ταῦτα εἰς τὴν Βρετάνην ὁ βιβλιοπώλης μας πωλεῖ σήμερον κατὰ μέσον ὅρον 900 ἀντίτυπα κατὰ μῆνα ἐνῷ πρὸ 50 ἐτῶν ἐπωλοῦντο μόλις 50 κατὰ μῆτα.

Ἐπίσης καὶ ἡ δυστυχία, ἥτις ἐπῆλθεν ἕνεκα τῆς ἀνεργείας, περιορίζει τὰς πωλήσεις τῶν ἱερῶν κειμένων. Οἱ βιβλιοπῶλαι καθ᾽ ἡμέραν συναντοῦν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις πολλούς, οἱ ὁποῖοι περιφέρονται νηστικοὶ καὶ ἀπηλπισμένοι, ἐλλείψει ἐργασίας. Εἰς τοὺς τοιούτους βεβαίως δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ τι ὁ βιβλιοπώλης. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸν ἐμποδίζει τοῦ νὰ συνάπτῃ ὁμιλίας μετὰ τῶν δυστυχῶν τούτων καὶ διὰ τῶν συνομιλιῶν τούτων νὰ τοῖς ἐμπνέῃ παρηγορίαν καὶ καρτερίαν. Ὁ βιβλιοπώλης Σαρβὲ ἀπὸ 36-ετίας ἐργάζεται ἐν Μασσαλίᾳ, ὅπου ἐπὶ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ 586,340 ψυχῶν, αἱ 212,005 εἶναι ἀλλοδαποί, ἀνήκοντες εἰς 49 ἐθνικότητας. Οὗτος συχνάκις περιέρχεται τὰς πτωχὰς συνοικίας καὶ συνομιλεῖ μὲ τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους των. Μίαν ἡμέραν συνήντησε μίαν ὀκταμελῆ οἰκογένειαν πάμπτωχον, τῆς ὁποίας ὁ οἰκογενειάρχης εἰργάζετο μόλις τρεῖς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ἕνεκα τῆς ἐκ περιτροπῆς ἐργασίας. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ μίαν Ἁγ. Γραφήν, ἀλλ᾽ ἐστερεῖτο χρημάτων. Καὶ ἦτο μὲν εὔκολον νὰ τοῖς δοθῇ μία Βίβλος δωρεάν, διότι πάντοτε ὑπάρχουν εὐσεβεῖς φίλοι τῆς Ἑταιρίας, οἵτινες κάμνουν χρηματικὰς δωρεὰς πρὸς κάλυψιν τῆς δωρεὰν διανομῆς ὡρισμένου ἀριθμοῦ ἀντιτύπων. Ἀλλ᾽ οἱ βιβλιοπῶλαι τῆς Ἑταιρίας γνωρίζουν ἐκ πείρας ὅτι τὸ δωρεὰν διδόμενον βιβλίον δὲν ἐκτιμᾶται ὅπως τὸ ἀγοραζόμενον. Διὰ τοῦτο ὁ Σαρβέ, στραφεὶς πρὸς τὴν μητέρα τῆς οἰκογενείας, εἶπε: «Ἐὰν κάμετε ὅ,τι θὰ σᾶς εἰπῶ, θὰ ἀποκτήσετε μίαν Βίβλον χωρὶς νὰ σᾶς κοστίσῃ τίποτε. Πάρε αὐτὸ τὸ βιβλιάριον καὶ βάλε τὸ μεγαλείτερόν σου παιδὶ νὰ μάθῃ ἐκ στήθους αὐτὰ τὰ ἐδάφια, ποῦ ἐσημείωσα μὲ κόκκινο μολύβι. Καὶ αὔριον τὸ μεσημέρι φέρε τὸ παιδὶ εἰς τὸ τάδε ἑστιατόριον, ὅπου θὰ σὲ περιμένω». Πράγματι, τὴν ἑπομένην κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν, προσῆλθεν ἡ γυνὴ μὲ τὸ μεγαλείτερον τέκνον της, ἕνα κοριτσάκι 10 ἐτῶν. Ὁ βιβλιοπώλης, ὅστις ἔτρωγεν ἐκεῖ, ἐσηκώθη, ἐκρότησε τὰς χεῖράς του καὶ ἐζήτησε νὰ γίνῃ σιωπή, καὶ ἔπειτα ἔστησε τὸ κοριτσάκι ἐπάνω εἰς ἓν κάθισμα, τὸ δὲ κοριτσάκι ἀπήγγειλε τὰ χωρία τῆς Γραφῆς, τὰ ὁποῖα εἶχε μάθει ἐκ στήθους. Ὅταν ἐτελείωσεν, ὅλοι οἱ πελάται τὸ ἐχειροκρότησαν ζωηρῶς. Ἔπειτα ὁ βιβλιοπώλης τοῖς διηγήθη τὴν ἔνδειαν τῆς οἰκογενείας καὶ παρεκάλεσε νὰ γίνῃ ἕνας μικρὸς ἔρανος ὑπὲρ αὐτῆς. Πράγματι δὲ συνελέγησαν 17 φράγκα, τὰ ὁποῖα ὁ βιβλιοπώλης παρέδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα, ἀφοῦ ἐκράτησε τὴν ἀξίαν μιᾶς Ἁγ. Γραφῆς, τὴν ὁποίαν καί αὐτὴν τῆς παρέδωκε, καὶ αὕτη ἀνεχώρησε κλαίουσα ἐκ χαρᾶς. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν πελατῶν τοῦ ἑστιατορίου ἠγόρασαν καὶ αὐτοὶ Εὐαγγέλια,

ὁ δὲ ἰδιοκτήτης ὑπεσχέθη νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν πτωχὴν ἐκείνην οἰκογένειαν.

Ἡ κ. Λαράντ, βιβλιοπῶλις τῆς Ἑταιρίας ἐν Τούρ, ἀνέφερε τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον, ὅπερ τῇ συνέβη ἐφέτος: Περιερχομένη τὰ περίχωρα τῆς Τούρ, εἴς τι σημεῖον παρὰ τὸν ποταμὸν εἶδε μίαν κυρίαν καθημένην καὶ ζωγραφίζουσαν τὸ ὡραῖον τοπεῖον. Τὴν περιεστοίχιζον ἐκ περιεργείας ὅλα τὰ παιδία τῶν πλησίον οἰκημάτων. Ἐπλησίασε καὶ ἡ βιβλιοπῶλις καὶ ἠρώτησε τὴν κυρίαν, ἂν θέλῃ νὰ ἀγοράσῃ κανὲν βιβλίον. Ἡ κυρία χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὸ βλέμμα ἀπήντησεν ἀρνητικῶς, ἀλλ' ἡ βιβλιοπῶλις δὲν ἀπεθαρρύνθη καὶ ἤρχισε νὰ τῆς συνιστᾷ τὸ Εὐαγγέλιον. Μὲ τὰς πρώτας λέξεις ἡ ζωγράφος κυρία ἐστράφη καὶ τῆς εἶπεν: «Ἀ! Εὐαγγέλια πωλεῖτε; Δὲν ἐκατάλαβα καὶ ἐνόμισα ὅτι πωλεῖτε ἄλλα βιβλία κοσμικά. Μὲ συγχωρεῖτε. Πολὺ ἐνδιαφέρομαι διὰ τὸ ἔργον ποῦ κάμνετε· διότι ἐὰν ἦτο διαδεδομένον τὸ Εὐαγγέλιον, δὲν θὰ ἐπλεόναζαν τὰ ἐγκλήματα εἰς τὴν κοινωνίαν μας». Καὶ ἠγόρασεν ἀμέσως δέκα Εὐαγγέλια, τὰ ὁποῖα διένειμεν εἰς τὰ παιδιά, ποῦ τὴν περιεστοίχιζον.

Ἡ διάδοσις τοῦ Θείου Λόγου ἐν Γαλλίᾳ ὑποβοηθεῖται μεγάλως ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν βιβλιοπωλῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ποῦ διαθέτουν ἀμισθὶ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς των εἰς τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἱερῶν κειμένων. Μία ὀργάνωσις τῶν τοιούτων ἐθελοντῶν βιβλιοπωλῶν εἶναι ἡ «Alliance Biblique» (Βιβλικὴ Ἕνωσις) ἥτις ἀγοράζει ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν καὶ μεταπωλεῖ εἰς τοὺς δρόμους τῶν Παρισίων πολλὰς χιλιάδας ἀντιτύπων κατὰ μῆνα. Μία ὁμὰς τοιούτων ἐθελοντῶν συνώδευσε τὸν βιβλιοπώλην τῆς Ἑταιρίας εἴς τι σανατόριον ἐν Ἀλσατίᾳ. Καὶ ἀφοῦ ἔψαλαν διαφόρους ὕμνους καὶ ὡμίλησαν πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς διένειμαν Εὐαγγέλια δωρεάν.

Ὅτι τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον ἀσκεῖ καὶ ἐν Γαλλίᾳ τὴν θαυμαστὴν ἀναμορφωτικὴν ἐπιρροήν του εἰς τὴν ζωὴν πολλῶν ἀνθρώπων, ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν βιβλιοπωλῶν τῆς Ἑταιρίας. Ἐκ τῶν ἐκθέσεων τούτων σταχυολογοῦμεν τὰ ἑξῆς δύο ἐπεισόδια. «Εἰς τὴν πόλιν Α....», γράφει εἷς βιβλιοπώλης, «συνήντησα μίαν γνωστήν μου κυρίαν, ἥτις ἐπειδὴ ἤξευρεν ὅτι εἶμαι φίλος ἑνὸς ἀνεψιοῦ της, μὲ ἠρώτησε: «Δὲν μοῦ λέγετε, πῶς ἔχει τόσον μεταβληθῆ ὁ Νῖκος; Ἄλλοτε ἔπινε, ἔπαιζε χαρτιὰ καὶ ἐσύχναζεν εἰς τὰς νυκτερινὰς διασκεδάσεις. Τώρα ὅλα αὐτὰ τὰ ἔχει ἐγκαταλείψει. Τί συμβαίνει;» Τῆς ἀπήντησα ὅτι ἁπλούστατα ὁ ἀνεψιός της ἔκαμε τὴν γνωριμίαν ἑνὸς βιβλίου, τὸ ὁποῖον τοῦ μετέδωκεν ἄλλην ἰδεολογίαν. «Καὶ τί βιβλίον εἶναι αὐτό;» ἠρώτησεν ἐκείνη. Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἔδειξα τὴν Ἱερὰν Βίβλον, τῆς ἐξέθηκα τί περιέχει, καὶ ἐν τέλει ἠγόρασε καὶ αὐτὴ ἓν ἀντίτυπον, διὰ νὰ ἐννοήσῃ πῶς μετεβλήθη ὁ ἀγαπητός της ἀνεψιὸς Νῖκος.

Ἄλλος βιβλιοπώλης, περιοδεύων μίαν ἐξοχικὴν περιφέρειαν, ἐπώλησε μίαν Ἰταλικὴν Κ. Διαθήκην εἰς τὴν ὑπηρέτριαν μιᾶς ἐπαύλεως Μετὰ τέσσαρας μῆνας καθὼς διήρχετο πάλιν ἐκεῖθεν, τὸν ἐφώναξεν ἀπὸ τὸ παράθυρον ἡ οἰκοδέσποινα τῆς ἐπαύλεως ἐκείνης. Ὅταν δὲ τοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν, τοῦ εἶπεν: «Ἀφ' ὅτου ἡ ὑπηρέτριά μας ἠγόρασε καὶ ἀναγινώσκει τὸ Εὐαγγέλιον, ἔγεινεν ἀγνώριστος. Ὅλα της τὰ ἐλαττώματα ἐξηφανίσθησαν, εἶναι χαρούμενη καὶ πρόθυμος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, πιστὴ καὶ ἀκριβὴς εἰς τὰ καθήκοντά της. Καὶ ἐπειδὴ εἴμεθα τόσον

εὐχαριστημένοι μαζύ της καὶ ἐμάθαμεν ὅτι θέλει νὰ ἀποκτήσῃ ὁλόκληρον Βίβλον, θέλομεν νὰ τῆς ἀγοράσωμεν μίαν τοιαύτην». Καὶ ὁ βιβλιοπώλης ἀπῆλθε μὲ μεγάλην ἀγαλλίασιν εἰς τὴν καρδίαν του, διότι ὁ σπόρος τοῦ Εὐαγγελίου εἶχε φέρει ἀκόμη μίαν ἀθάνατον ψυχὴν εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ζωήν.

*('Εκ τοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ τῆς Βρετ. Βιβλ. Ἑταιρίας).*

## Ο ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἡ εὐεργετικωτάτη ἐξ ὅλων τῶν διεθνῶν ὀργανώσεων, ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρός, ἱδρυθεὶς πρὸ 71 ἐτῶν ὅπως μετριάσῃ τὰς φρικαλεότητας τοῦ πολέμου, σήμερον δὲ ἐκτείνων τὴν ἀρωγήν του εἰς τὰς παντοίας φύσεως συμφοράς, αἵτινες πλήττουν τὰ ἔθνη, ἐγεννήθη ἐκ τῆς πρωτοβουλίας ἑνὸς ἀνδρός, τοῦ Ἑλβετοῦ Ἑρρίκου Δυνὰν (Henri Dunant).

Ὁ Ἑρρῖκος Δυνὰν ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1828 ἐν Γενεύῃ, ἐκ παλαιᾶς Καλβινιστικῆς οἰκογενείας, παρὰ τῆς ὁποίας παρέλαβε τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανικοῦ ἀλτρουϊσμοῦ, αἵτινες κατηύθυναν ὅλον τὸ μετέπειτα στάδιόν του. Εὔπορος, ἠδυνήθη νὰ ἀφιερώσῃ καὶ χρόνον καὶ χρῆμα εἰς τὴν ἀνακούφισιν ἀναγκῶν, τὰς ὁποίας προέβλεπεν ὁ σκοπὸς τῶν διαφόρων φιλανθρωπικῶν σωματείων τῆς Γενεύης μὲ τὰς ὁποίας συνειργάσθη, παρέχων ἐκτὸς τῆς ὑλικῆς ὑποστηρίξεως καὶ τὴν συνετήν του πρωτοβουλίαν καὶ τὸ ἀνελλιπές του θάρρος καὶ αἰσιοδοξίαν.

Ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ὠνειροπόλει νὰ γίνῃ ἡγέτης μιᾶς προσπαθείας, ὑπὲρ τῆς θεραπείας παγκοσμίου τινὸς μάστιγος ἢ ὑπὲρ τῆς πληρώσεως παγκοσμίου τινὸς ἀνάγκης—ὡς ἦτο τὸ ἔργον τῆς Ἐλισάβετ Γρέϋ ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων, τὸ τῆς Φλωρεντίας Ναϊτιγγέϊλ ὑπὲρ τῆς νοσηλείας τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν τραυματιῶν τοῦ πολέμου ἢ καὶ τὸ τῆς συγγραφέως τῆς «Καλύβης ταῦ Μπάρμπα Θωμᾶ» ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν μαύρων τῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλ' εἶχεν ἤδη ὑπερβῆ τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ δὲν εἶχε παρουσιασθῆ ἡ ποθητὴ εὐκαιρία.

Κατὰ τὸ 1859, ἐνῷ περιώδευε τὴν Ἰταλίαν, εὑρέθη πλησίον τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Σολφερίνου, ὅπου ὁ Γάλλο-Ἰταλικὸς στρατὸς τοῦ Ναπολέοντος 3ου εἶχε κατατροπώσει τὰ Αὐστριακὰ στρατεύματα. Τὰ δύο ἐχθρικὰ στρατεύματα, ἐξ 150,000 ἀνδρῶν ἕκαστον, ἐμάχοντο ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς δείλης μιᾶς πνιγηρᾶς θερινῆς ἡμέρας. Χίλια τηλεβόλα ἐθέρισαν τὸ πεδίον τῆς μάχης καὶ ἔστρωσαν τὸ ἔδαφος μὲ νεκρούς. Στρατιώτης πρὸς στρατιώτην ἐπιμόνως συνεπλάκησαν διεκδικοῦντες τὴν νίκην καὶ συνεπλήρωσαν τὴν καταστροφήν, ἀφήσαντες ἐλαχίστους ἐπὶ ποδὸς ἑκατέρωθεν. Τρεῖς στρατάρχαι, ἐννέα στρατηγοί, 40,000 ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται εἶχον πέσει. Ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἦτο κατεστραμμένη. Μεταγωγικὰ πρὸς μεταφορὰν τῶν τραυματιῶν δὲν ὑπῆρχον. Οἱ ἰατροὶ τοῦ στρατοῦ, ἀναλογοῦντες περίπου εἰς πρὸς πεντακοσίους τραυματίας, εὑρίσκοντο ἀμήχανοι πρὸ τοῦ τεραστίου ἔργου. Ὁ ναὸς τοῦ χωρίου Καστιλλιόνε ἦτο πλήρης τραυματιῶν καὶ ὅσοι δὲν ἐχώρουν, ἔμενον ἔξω κατὰ γῆς.

Ὅλοι αὐτοὶ ἐμάχοντο νήστεις καὶ διψασμένοι ἀπὸ τῆς αὐγῆς, ὑπὸ τὸν καυ-

στικὸν ἥλιον καὶ τὴν πνιγηρὰν ἀτμόσφαιραν ἐπικειμένης θυέλλης. Ἡ τρομερὰ ἐκείνη σκηνὴ ἠλέκτρισε τὸν Δυνὰν πρὸς δρᾶσιν. Ἔστειλεν εὐθὺς τὴν ἅμαξάν του εἰς τὴν πλησιεστέραν κωμόπολιν νὰ ἀγοράσῃ δέματα ὑφάσματος δι᾿ ἐπιδέσμους, σφουγγάρια, καρφίτσας, λεμόνια, τσιγάρα καὶ καπνόν. Ἔπεισεν ὅσους ἐκ τῶν χωρικῶν δὲν εἶχον ἐγκαταλείψει τὸ χωρίον νὰ φέρουν νερό, διὰ νὰ ἀνακουφισθῇ εὐθὺς ἡ ἀγωνία τῶν διψασμένων τραυματιῶν, τὴν ὁποίαν ἐπηύξανε καὶ ὁ πυρετὸς ἐκ τῶν τραυμάτων.

Κάθε διαβάτην ὁ Δυνὰν τὸν ἠγγάρευεν ὡς βοηθὸν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνακουφίσεως τῶν τραυματιῶν,—ἕνα ἱερέα, ἕνα δημοσιογράφον, μερικοὺς Ἄγγλους περιηγητάς, ἀκόμη καὶ ἕνα Ἑλβετὸν ἀντιπρόσωπον ἐμπορικοῦ καταστήματος, εἰς τὸν ὁποῖον, ἐπειδὴ ἦτο ἐφωδιασμένος μὲ μολυβδοκόνδυλον καὶ σημειωματάριον, ἀνέθεσε τὸ καθῆκον νὰ σημειώνει τὰ ὀνόματα καὶ τὰς διευθύνσεις τῶν ἑτοιμοθανάτων, μὲ τὰς τελευταίας των παραγγελίας διὰ τὰς οἰκογενείας των, ἔργον ὄχι μικρόν, καθότι καθ᾿ ἑκάστην ὥραν ἀπέθνησκον τινὲς τοιοῦτοι. Ἔπεισε τὰς Γαλλικὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς ὅπως τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ χρησιμοποιήσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πληγωμένων Αὐστριακούς τινας αἰχμαλώτους μὴ τραυματίας, ὁμοίως δὲ καὶ ἕνα Γερμανὸν χειροῦργον, ὅπως δώσῃ χεῖρα βοηθείας εἰς τοὺς Γάλλους συναδέλφους του.

Ἀλλ᾿ ἐκ τῶν αὐτοσχεδίων τούτων νοσοκόμων ὀλίγοι ἠδυνήθησαν νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν ἔντασιν τῆς νευρικῆς ὑπερδιεγέρσεως καὶ τὴν σωματικὴν ἐξάντλησιν, Εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἀπεχώρησαν μετ᾿ ὀλίγας ὥρας, ἀφίνοντες τὸν Δυνὰν μὲ μόνον ἐκείνους ἐκ τῶν χωρικῶν, ὅσοι δὲν εἶχον φύγει ἀπὸ τὸ χωρίον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Μὲ τὴν βοήθειαν τούτων ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενος ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια, ποῦ καί που ἁρπάζων ὀλίγον ὕπνον ὅπου τοῦτο ἦτο δυνατὸν—τόσον μόνον ὅσον διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ κρατηθῇ ἐπὶ ποδός, συνεχίζων νὸ ἔργον του.

Μετὰ τοῦτο μετέβη εἰς Βρέσιαν, ὅπου ἐντὸς 24 ὡρῶν εἶχον στηθῆ 1500 κλῖναι διὰ τοὺς τραυματίας, 1000 τῶν ὁποίων ἔκειντο ἤδη ἐντὸς ἑνὸς ναοῦ. Εἰς τὸ Μιλᾶνον, ὅπου ἤδη ἐνοσηλεύοντο 9000 τραυματίαι ἐκ προηγουμένων μαχῶν, οἱ ἐκ τῆς τελευταίας μάχης ἔγιναν δεκτοὶ εἰς τὰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, τὰ δὲ μέγαρα τῶν πλουσίων μετεβλήθησαν εἰς νοσοκομεῖα, καὶ πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ὑπὲρ τῶν ἀπελευθερωτῶν τῆς Λομβαρδίας. Τέλος ἀποκατεστάθη καὶ πάλιν ἡ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία καὶ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν παθόντων ἐτέθη ὑπὸ κανονικὴν περίθαλψιν.

Ἡ βαθεῖα ἐντύπωσις, τὴν ὁποίαν τοῦ ἀφῆκεν ἡ ἀλησμόνητας ἐκείνη ἑβδομὰς τῶν φρικαλεοτήτων τοῦ πολέμου, ἤγαγε τὸν Δυνὰν εἰς δύο συμπεράσματα — τὸ πρῶτον, ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἦναι καλῶς ἐφωδιασμένη ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία ἑνὸς στρατοῦ, θὰ ἦναι πάντοτε ἀνεπαρκὴς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναριθμήτων δυστυχημάτων μιᾶς μάχης. Τὸ δεύτερον, ὅτι πρὸς κανονικὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου, εἷς ἐθελουσίως προσφερθεὶς νὰ ὑποστῇ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τοῦτο προπόνησιν, θὰ ἐξυπηρέτει τοὺς τραυματίας καὶ ἀσθενεῖς καλλίτερα ἢ τρεῖς ἀγγαρευθέντες διὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Ἐκ τῶν δύο δὲ βασικῶν τούτων συμπερασμάτων προέκυψεν ἡ ἀνάγκη μιᾶς διεθνοῦς ὀργανώσεως ἀστικῆς ἀτόμων ἀδιαφορούντων πρὸς τὰς πολιτικὰς προκαταλήψεις, καὶ ἀφωσιωμένων εἰς

τὴν ἰδέαν τῆς ἀνακουφίσεως τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος ἐν πνεύματι ἀδελφικῆς ὑπηρεσίας.

Ἦτο πρὸ παντὸς ἀνάγκη νὰ ἐντυπωθοῦν αἱ φρικαλεότητες τοῦ πολέμου τῶν νεωτέρων χρόνων ἐπὶ τοῦ νοὸς τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, οἵτινες δὲν εἶχον ἰδεῖ πόλεμον ἐντὸς τῶν ὁρίων των ἐπὶ ὁλόκληρον πεντηκονταετίαν. Καὶ χωρὶς ἀναβολὴν ὁ Δυνὰν ἐτέθη εἰς τὸ ἔργον τῆς περιγραφῆς τῶν ὅσα εἶδε. Ἡ μονογραφία, ἥτις ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸ 1862 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνάμνησις τοῦ Σολφερίνου», ἦτο φυλλάδιον μικρῶν διαστάσεων, τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ὁ συγγραφεὺς προώριζεν εἰς κυκλοφορίαν ἰδιωτικὴν μεταξὺ ἁρμοδίων προσώπων. Ἀλλὰ μόλις ἐφάνη, ἔγινεν ἀνάρπαστον, μετεφράσθη εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, συγκλονίσαν τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον διὰ τῶν ἀποκαλύψεών του.

Ὁ Δυνὰν ἀντελήφθη ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ εὐκαιρία πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου μιᾶς διεθνοῦς ὀργανώσεως ἐπικουρίας τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου καὶ μὲ ἀμείωτον ἐνθουσιασμὸν ἀνέλαβε πάλιν τὸν ἀγῶνα. Ἐπεσκέφθη τὰς πλείστας αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, παντοῦ πείθων καὶ θέλγων διὰ τοῦ ἀκαταβλήτου ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς αἰσιοδοξίας του, καὶ πολλοὺς θερμοὺς φίλους καὶ ὑποστηρικτὰς ἀποκτήσας.

Ἡ σταυροφορία του δὲν ἔμεινεν ἀτελεσφόρητος. Κατὰ τὸ 1863 ἐσχηματίσθη Ἐπιτροπὴ ἐν Γενεύῃ, ὡς ἔμβλημα τῆς ὁποίας προέτεινε στρατηγός τις Ἑλβετός, τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρόν. Τὸ δὲ ἑπόμενον ἔτος συνῆλθε εἰς τὴν πόλιν ταύτην τὸ Διεθνὲς Συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπεγράφη ἡ Συνθήκη τῆς Γενεύης ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων δεκαὲξ κρατῶν, οὐσιώδη δὲ ἄρθρα τῆς συνθήκης ταύτης ἦσαν ἡ οὐδετερότης τῶν φορητῶν νοσοκομείων πολέμου, καὶ ἡ ἀσυλία τῶν ἐν αὐτοῖς πασχόντων καὶ τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν.

Τὸ πρῶτον ἔμπρακτον ἀποτέλεσμα τῆς συμβάσεως ἐφάνη κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1866 μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας, ὁπόταν ἡ λειτουργία τοῦ Γερμανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐπροκάλεσε γενικὸν θαυμασμόν. Κατὰ τὸν Γαλλο Γερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870 ἡ Γαλλία εὑρέθη ἀκόμη ἀδιοργάνωτος, ἀλλὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου τούτου, αἱ προσπάθειαι τοῦ Γαλλικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὡς καὶ τῶν οὐδετέρων κρατῶν ἔμειναν ἀλησμόνητοι.

Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ὁ Δυνὰν ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, μεταβαίνων μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων, ἐνίοτε μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του. Αὕτη ἦτο ἡ τελευταία του ἐμφάνισις εἰς τὸ δημόσιόν του στάδιον, διότι ἡ ἀπώλεια τῆς περιουσίας του περιώρισε τὰς προσπαθείας του, καὶ ἔκτοτε ἔζησεν ἐπὶ τριακονταετίαν ἐν ἀφανείᾳ, λησμονηθεὶς ὑπὸ πάντων.

Ὅταν δὲ κατὰ τὸ 1910 τῷ ἀπενεμήθη τὸ Βραβεῖον Νόβελ, εὑρίσκετο ἀσθενὴς καὶ κλινήρης εἴς τι μικρὸν σανατόριον τῆς Ἑλβετίας, συντηρούμενος ἐκ μικρᾶς τινος συντάξεως, ἣν τῷ ἀπένειμεν ἡ Βασιλομήτωρ Αὐτοκράτειρα Δάγμαρ τῆς Ρωσσίας. Ἀπεβίωσε κατὰ τὸ ἔτος 1910.

— *Χόρταινε τὴν πεῖνάν σου—ὄχι τὴν λαιμαργίαν.*

— *Ἡ ὀκνηρία βαδίζει ἀργά· δι' αὐτὸ τὴν καταφθάνει εἰς τὸν δρόμον ἡ πτωχεία.*

# Η ΜΑΡΙΑ ΚΙΟΥΡΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Ὅταν διὰ τοῦ τηλεγράφου ἀνηγγέλθη τὴν 4ην Ἰουλίου ὁ θάνατος τῆς Μαρίας Κιουρῆ ἐκ Παρισίων, ὁ παγκόσμιος ἐπιστημονικὸς κόσμος καὶ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινόν, ἀποδίδοντα φόρον τιμῆς εἰς τὴν μνήμην τῆς μεγάλης ἐπιστήμονος, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ χωρίσωσι ταύτην ἀπὸ τὴν ἀπέριττον, προσηνῆ καὶ μετριόφρονα γυναῖκα, ἥτις ἐν μέσῳ τῶν ἐντατικῶν καὶ ἐπιπόνων της ἐρευνῶν περιέβαλλεν ἀνελλιπῶς διὰ τῆς συμπαθείας καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντός της ὁλόκληρον τὸν κύκλον τῶν συνεργατῶν καὶ μαθητῶν της.

Πολωνὶς τὸ γένος, ἡ Μαρία Σκλοντόφσκα ἐγεννήθη ἐν Βαρσοβίᾳ ἐξ οἰκογενείας διανοουμένων. Μετὰ τὰς σπουδάς της εἰς τὴν ἐκεῖ ἀνωτέραν ἐπισιημονικὴν σχολήν, μετέβη εἰς Παρισίους ὅπως ἐπιδοθῇ ὁλοκλήρως εἰς τὴν Χημείαν.

Ἐκεῖ εἶχεν ὡς συνεργάτην τὸν Γάλλον φυσικόν, Πέτρον Κιουρῆ, πρὸς τὸν ὁποῖον συνεδέθη διὰ κοινῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας καὶ ἰδεολογίας, καὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε σύζυγος. Κατὰ τὸ 1896 ὁ καθηγητὴς Ἐρρῖκος Βεκκερὲλ εἶχεν ἀνακοινώσει ἐργασίαν του ἐπὶ τοῦ μετάλλου ***οὐρανίου,*** ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε παρατηρήσει τὴν ἀκτινοβολίαν ἀκτίνων, αἵτινες ὡμοίαζον πρὸς τὰς ἀκτῖνας Χ, τὰς παρατηρηθείσας ὑπὸ τοῦ Ρέντγεν κατὰ τὸ 1893.

Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης, τὸ ζεῦγος Κιουρῆ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀναζήτησιν στοιχείου, ἀγνώστου ἀκόμη, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου τὴν ὕπαρξιν προέδιδεν ἰσχυρὰ ἀκτινοβολία προερχομένη ἐκ τῶν οὐρανιοφόρων μεταλλευμάτων. Πρὸς τοῦτο δὲ ὑπέβαλαν εἰς ἀνάλυσιν ἕνα ὀγκώδη σωρὸν ὑπολειμμάτων οὐρανιοφόρων, ἐγκαταλειφθέντων εἰς τὴν αὐλὴν ἑνὸς παμπαλαίου παραπήγματος, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς χημικὸν ἐργαστήριον.

Εἶναι ὄντως ἀξιοπερίεργος ἡ ἀντίθεσις, ἣν παρετήρει τις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μεταξὺ τῆς μεσαιωνικῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἐργαστηρίων, πρὸς τὰς λαμπρὰς ἀνακαλύψεις καὶ τὰς δημιουργικὰς ἐργασίας, ὡς τὰς τοῦ Παστὲρ καὶ ἄλλων κορυφαίων τῆς Γαλλίας ἐπιστημόνων, αἵτινες ἐξεπονήθησαν ἐντὸς περιβάλλοντος τόσον δυσμενοῦς πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν. Μόνον δὲ ἡ χαλυβδίνη θεληματικότης καὶ ἡ ἀπτ΄ητος καρτερικότης τῆς κ. Κιουρῆ ἠδυνήθη νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον ὅπερ ἀπὸ τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ συζύγου αὐτῆς εἶναι ὅλον ἰδικόν της.

Τὰ πρῶτα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀπεμονώθησαν ἀπὸ τὸ οὐρανιοφόρον μετάλλευμα, ἦσαν τὸ ***πολώνιον,*** μέταλλον ἀκτινοβολίας κατωτέρας ἐντάσεως καὶ τὸ μέταλλον ***ἥλιος*** (helium). Ἀλλ᾿ ἤδη, ἐκ διαφόρων σημείων καὶ ἰδίως ***ἐκ τῆς ἐμφανίσεως μιᾶς νέας γραμμῆς εἰς τὸ φασματοσκόπιον,*** διεπιστώθη ὅτι ἤγγιζεν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀγνώστου στοιχείου—τοῦ ***ραδίου.*** Τὰ περαιτέρω εἶναι ἔργον ἀποκλειστικὸν τῆς κ. Κιουρῆ, ἥτις ἐπέτυχε τὴν ἀπομόνωσιν τοῦ ραδίου, τὸ πρῶτον ὡς ἅλατος χλωριούχου, συμπληρώσασα τὴν ἀπομόνωσιν τοῦ μεταλλικοῦ ραδίου βραδύτερον.

Τὸ νέον στοιχεῖον ἐπαρουσίαζε ραδιοενέργειαν 5,000 φορὰς μεγαλειτέραν τῆς τοῦ οὐρανίου, αἱ δὲ ἐκπεμπόμεναι ἐξ αὐτοῦ ἀκτῖνες διεκρίνοντο ὑπὸ τρεῖς κατηγορίας, ***α΄, β΄*** καὶ ***γ΄.***

Αἱ ἀκτῖνες **α΄** φέρουν τὰ 92 °/₀ τῆς ὅλης ἀκτινοβολουμένης ἐνεργείας, ἐκσφενδονίζονται μὲ ταχύτητα περίπου 200,000 χιλιομέτρων ἐντὸς ἑνὸς δευτερολέπτου, δηλαδὴ μὲ τόσην ταχύτητα ὥστε νὰ προξενοῦν σπινθηρισμόν.

Αἱ ἀκτῖνες **β΄** εἶναι ἠλεκτρόνια, ἐκσφενδονιζόμενα μὲ ταχύτητα ἴσην περίπου πρὸς τὴν ταχύτητα τοῦ ἡλιακοῦ φωτός.

Αἱ ἀκτῖνες *γ΄*, ὅμοιαι πρὸς τὰς ἀκτῖνας Χ τοῦ Ρέντγεν ἀλλὰ πολὺ ἰσχυρότερον διεισδυτικαὶ ἐκείνων, εἶναι γνήσια φῶτα, ἀόρατα μὲν ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀφθαλμοῦ ἀλλὰ μαρτυρούμενα διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν. Αὗται εἶναι αἱ ἀκτῖνες, αἵτινες ὑπὸ δεδομένους συνδυασμοὺς ἐπιδροῦν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Ἂν καὶ ἡ ἁπλῆ ἀνακάλυψις καὶ ἀπομόνωσις ἑνὸς νέου χημικοῦ στοιχείου, οἷον τὸ ράδιον, θὰ ἦτο ἀφ᾽ ἑαυτῆς καὶ μόνης ἐπαρκὴς ἵνα ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸ ζεῦγος Κιουρῆ διακεκριμμένην θέσιν εἰς τὰς σελίδας τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπιστήμης, ἡ σημασία ταύτης εἶναι πολὺ σοβαρωτέρα, καθότι ἀνέτρεψεν ἐκ βάθους τὴν χημείαν, ἀποδείξασα ἐσφαλμένας ὅλας τὰς παραδεδεγμένας θεωρίας περὶ τοῦ ἀμεταβλήτου τῶν ***ἀτόμων,*** τῶν «ἁπλῶν σωμάτων» τῶν θεωρουμένων ὡς ἡ ἀρχικὴ καὶ ἀδιαίρετος μονὰς τῆς ὕλης. Ἡ ἐξερεύνησις τῆς συστάσεως καὶ τῶν ἰδιοτήτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας τοῦ ραδίου ἀπέδειξαν ὅτι τὰ «ἁπλᾶ σώματα» εἶναι ἄθροισμα σωμάτων, μικροκόσμου, ἐν φρενητιώδει κινήσει, ἀεννάως ἀποσυντιθεμένων καὶ ἀποπεμπόντων θερμότητα καὶ ἠλεκτρικὴν δύναμιν καὶ πάλιν ἀνασυντιθεμένων. Ἐν μικρογραφίᾳ δὲ δύναται νὰ παρομοιωθῇ τὸ ἄτομον μὲ τὸ ἡλιακὸν σύστημα, κέντρον ἔχον—δίκην ἡλίου—τὸν πυρῆνα τοῦ ἀτόμου, πέριξ τοῦ ὁποίου κινοῦνται μὲ ἀσύλληπτον ταχύτητα τὰ ἠλεκτρόνια.

Ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως, ἡ σπουδαιοτάτη ἐφαρμογὴ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ραδίου, εἶναι ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ πρὸς θεραπείαν τοῦ καρκίνου καί τινων δερματικῶν παθήσεων.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης θεραπείας χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 1910, ἐξ ἀφορμῆς ὅλως τυχαίας. Ὁ καθ. Βεκκερὲλ φέρων ἐν τῷ θυλακίῳ τοῦ γελεκίου του σωληνάριον μὲ ἐλαχίστην ποσότητα ραδίου, ἔπαθε σοβαρὸν ἔγκαυμα τοῦ θώρακος, δυστυχῶς δὲ τὸ «ἔγκαυμα Βεκκερὲλ» καὶ σήμερον ἀκόμη ἀναπαρίσταται ὅταν ἄνευ τῆς δεούσης προσοχῆς γίνεται ραδιοθεραπεία. Δύο κίνδυνοι παρουσιάζονται, ὁ τῆς καταστροφῆς ὑγιῶν ἱστῶν, καὶ ὁ τῆς ἀναζωογονήσεως καρκίνου εἰς ἱστοὺς νωθρῶς καρκινωματώδεις. Ἀλλ᾽ ὑπάρχει καὶ διὰ τὸν ραδιολόγον κίνδυνος, ὅταν ἄνευ ἐπαρκῶν προφυλάξεων χειρίζηται καὶ ἐλαχίστας ἀκόμη ποσότητας ραδίου. Ἐπέρχεται τότε ἀλλοίωσις τῶν ἐρυθρῶν καὶ λευκῶν αἱμοσφαιρίων τοῦ αἵματος καὶ τῶν αἱματοποιητικῶν ἱστῶν, ἐξ οὗ προκύπτει κακοήθης ἀναιμία, κατὰ τῆς ὁποίας δὲν ἀντέχει ὁ ὀργανισμός.

Τοιοῦτον θῦμα τοῦ ἐπιστημονικοῦ καθήκοντος ὑπῆρξεν καὶ ἡ ἀείμνηστος Μαρία Κιουρῆ, ἀποβιώσασα ἐν σανατορίῳ τῆς Ἄνω Σαβοΐας, ὅπου εἶχε καταφύγει πρὸς τόνωσιν τοῦ ἐξηντλημένου αὐτῆς ὀργανισμοῦ. Ἀλλ᾽ ἐκτὸς τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Ραδίου, εἰς τὸ ὁποῖον συνεχίζεται τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀφήνει καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἀνιδιοτελείας τῶν μεγαλειτέρων ἐπιστημόνων, ἐργασθεῖσα ἄνευ

ὠφελείας ἐπὶ 40 περίπου ἔτη, καὶ μὴ θελήσασα νὰ κρατήσῃ δι᾽ ἑαυτὴν τὸ ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν μόχθων της ἰδιόκτητον ράδιον ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξ Ἀμερικῆς προσφερθὲν εἰς αὐτὴν ἀξίας 50,000 δολλαρίων, δωρήσασα ταῦτα πρὸς συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνακαλύψεών της.

## Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

### *Ἀλληγορία.*

*Πλῆθος μέγα περιεστοίχιζεν ἕνα θρόνον ὑψηλόν. Ὁ θρόνος ἦτο κενός, καὶ σκοπὸς τῆς συγκεντρώσεως τοῦ πλήθους ἦτο νὰ ἀναγορεύσῃ ὡς βασιλέα τοῦ κόσμου τὸν μᾶλλον ἄξιον νὰ καθήσῃ εἰς τὸν θρόνον αὐτόν.*

*—«Εἰς ἐμὲ ἀνήκει ὁ θρόνος!» ἐφώναξε νεανίας τις. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀλέξανδρος ὁ ἐπονομασθεὶς Μέγας. Τὰ ὅπλα μου ἔφθασαν εἰς τὰ ἀπώτατα ὅρια τοῦ κόσμου καὶ δικαιοῦμαι νὰ ἦμαι βασιλεὺς αὐτοῦ».*

*—«Τὶ λέγει αὐτὸ τὸ παιδίον;» ἀνέκραξεν ἄλλος. «Ὁ θρόνος ἀνήκει εἰς ἐμέ Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ Δὲν ὑπῆρξα μόνον κατακτητής, ἀλλὰ καὶ ἱδρυτὴς ἑνὸς πολιτισμοῦ. Ἐγὼ ἐδημιούργησα τὸ ἀπέραντον Ρωμαϊκὸν Κράτος, καὶ θὰ εἶχα ἱδρύσει παγκόσμιον Αὐτοκρατορίαν, ἐὰν ἡ μάχαιρα τοῦ Βρούτου..».*

*—«Σεῖς οἱ δύο δὲν εἶσθε εἰμὴ εἰδωλολάτραι», τὸν διέκοψε γέρων τις μὲ μακρὰν λευκὴν γενειάδα· «ἐγώ, Κάρολος ὁ Μέγας, εἶμαι ὁ μόνος νόμιμος Αὐτοκράτωρ, διότι ὁ Πάπας μὲ ἔχρισε. Δὲν ἀνήκει ὁ θρόνος εἰς ἐμέ, ὅστις ἐβάπτισα 30,000 Σάξωνας εἰς μίαν ἡμέραν; Αἱ νίκαι μου ἦσαν ἔργα εὐσεβείας, καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἵδρυον μίαν παγκόσμιον μοναρχίαν, ἂν ἔζων περισσότερον».*

*Μετὰ τοῦτον ἐπρόβαλον τὰς ἀξιώσεις των ὁ Μωάμεθ, ὁ Ταμερλᾶνος, ὁ Μέγας Ναπολέων καὶ ἄλλοι κατακτηταί, ἐνῷ εἰς μίαν γωνίαν μερικοὶ φιλόσοφοι (μεταξὺ τῶν ὁποίων διέκρινε κανεὶς τὸν Πυθαγόραν, τὸν Σωκράτην, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν Σενέκαν, τὸν Μάρκον Αὐρήλιον καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν μεταγενεστέρων) διημφισβήτουν μὲ περιφρόνησιν τὰς ἀξιώσεις ταύτας, λέγοντες:*

*—«Μὲ ποῖον δικαίωμα ζητοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τῆς βίας καὶ τῶν αἱμάτων νὰ σφετερισθοῦν τὸ σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πνεύματος;» Καὶ οἱ μὲν ἔλεγον: «Ἡμεῖς δὲν ἀντιπροσωπεύομεν τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας ἡ σοφία ὁδηγεῖ καὶ φωτίζει τὸν κόσμον μέχρι σήμερον;» Ἄλλοι δέ: «Ἡμεῖς δὲν διεπλάσαμεν τὴν κοσμοκράτειραν Ρώμην, τῆς ὁποίας οἱ σοφοὶ νόμοι διέπουν καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ ἔθνη;» Κι᾽ ἄλλοι: «Δὲν εἴμεθα οἱ πατέρες τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἥτις ἀπηλευθέρωσε καὶ ἀνεγέννησε τὸν κόσμον;».*

*Εἰς ἄλλην γωνίαν οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ ἐφευρέται ἐπεδείκνυον τὰ κατορθώματα καὶ τὰς ἐφευρέσεις των, δι᾽ ὧν μετέβαλον τὴν ζωὴν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ ποιηταὶ ὁμοίως, ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τοῦ Σαιξπήρου, ἦσαν ἐκεῖ καὶ ἐζήτουν ἕκαστος διὰ τὴν ἰδικήν του λύραν τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου.*

*Αἴφνης ἀπὸ μίαν τρύπαν τῆς γῆς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ θρόνου ἐξῆλθε φωνή:*

*«Βασιλεῖς, στρατηλάται, φιλόσοφοι, ποιηταί, ἐπιστήμονες—ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι—ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σας!» Καὶ μὲ τὰς λέξεις αὐτὰς ἐμφανίζεται εἰς τὰ ἔκπληκτα βλέμματα τῆς ὁμηγύρεως ἓν ἀκάθαρτον καὶ ἀπαίσιον ἑρπετόν, τὸ ὁποῖον ἑλίσσον καὶ κυλίον τὸ μακρόν του σῶμα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν θρόνον. Ἦτο τεράστιος σκώληξ, ὁ σκώληξ τοῦ Θανάτου! Καὶ ὅταν τὸν εἶδον οἱ μνηστῆρες τοῦ θρόνου, ἔμειναν ἄφωνοι, διότι ὁ καθεὶς ἀνεγνώρισε τὴν φοβερὰν ὑπεροχὴν τοῦ Θανάτου.*

*Ἀλλὰ πρὶν ἢ ὁ σκώληξ φθάσῃ εἰς τὰς πρώτας βαθμίδας τοῦ θρόνου, μία μορφὴ ἀνθρωπίνη μὲν ἀλλὰ μὲ ὄψιν θείαν, ἐφάνη εἰς τὸ μέσον τῆς ὁμηγύρεως καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν θρόνον. Δὲν ἐκράτει σκῆπτρον βασιλικὸν οὔτε ξῖφος στρατιώτου· δὲν ἐφόρει τήβεννον φιλοσόφου οὔτε ἐκράτει λύραν ποιητοῦ. Ἔφερεν ἐπὶ τοῦ μετώπου στέφανον ἐξ ἀκανθῶν καὶ εἶχε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τρυπημένους καὶ αἱμοσταγεῖς. Ἡ μορφὴ αὕτη ἔφθασεν εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου καὶ κατεπάτησε τὸν σκώληκα θάνατον, ἔπειτα δὲ ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου.*

*Καὶ πάντες οἱ παρόντες, μικροί τε καὶ μεγάλοι, ἔκλιναν ἐν σιωπῇ τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, διότι εἰς Αὐτὸν ἀνεγνώρισαν τὸν μόνον Κατακτητήν, τὸν μόνον Σοφόν, τὸν μόνον Σωτῆρα—τὸν μόνον ἄξιον νὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τοῦ κόσμου, διότι μόνος Αὐτὸς εἶχε καταπατήσει τὸν Θάνατον.*

***(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).***

# Ο ΑΘΛΗΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΠΠΩΝ

***Διήγημα τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων.***

***(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).***

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22ον

Ἐφ᾽ ὅσον παρήρχετο ὁ καιρός, δὲν ἐδιορθώνοντο τὰ πράγματα εἰς τὸ Παλάτιον. Μετὰ τὴν ἐπαίσχυντον σκηνὴν τοῦ συμποσίου εἶχεν ἐπέλθει κάποια τυπικὴ συμφιλίωσις μεταξὺ τοῦ Νέρωνος καὶ τῆς μητρός του, ἀλλὰ δὲν διήρκεσε πολύ. Τέσσαρας μῆνας ἀργότερα ἡ ἀτυχὴς γυνὴ ἔπεσε θῦμα τοῦ τυφλοῦ μίσους τοῦ υἱοῦ της καὶ τῆς ἰδίας της φιλοδοξίας.

Εἶχε κατορθώσει ὁ Νέρων, πότε διὰ θωπειῶν, πότε δι᾽ ἀπειλῶν, νὰ τὴν πείσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν ἔπαυλίν της εἰς Ἄντιον, ὅπου εἶχε σχεδιάσει τὸν θάνατόν της διὰ μέσου μιᾶς λέμβου κατασκευασθείσης οὕτως ὥστε νὰ ἀποσυντεθῇ ὅταν θὰ εὑρίσκετο εἰς τὰ ἀνοικτὰ καὶ νὰ κρημνισθῇ ἡ Ἀγριππίνη εἰς τὸν βυθόν· ἀλλ᾽ αὕτη ἀντελήφθη τὴν παγίδα καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμὴν ἐρρίφθη εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐσώθη κολυμβῶσα. Δὲν διέφυγεν ὅμως τὸν θάνατον, διότι φθάσασα εἰς τὴν ἔπαυλίν της ἐδολοφονήθη διὰ τῶν ξιφῶν τῶν ὀργάνων τοῦ Νέρωνος. Ὁ γενικὸς ἀποτροπιασμὸς τὸν ὁποῖον ἐπροκάλεσε εἰς τὸν λαὸν τῆς Ρώμης ἡ στυγερὰ αὕτη μητροκτονία, κατεπνίγη εὐκόλως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις ἀπαλλαγεὶς πλέον τῆς τολμητοτέρας τῶν συμβούλων του, ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιβάλῃ ἀκολύτως

τὴν θέλησίν του καὶ νὰ ἐξαπολύση τὰ ἀχαλίνωτά του πάθη, χωρὶς νὰ σκεφθῇ κἂν περὶ τῶν συνεπειῶν.

Ἐν πρώτοις διεζεύχθη τὴν ἐνάρετον καὶ ὡραίαν νεαράν του σύζυγον Ὀκταβίαν, ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκει τοῦτο, προσεπάθησε καὶ νὰ προσάψῃ μῶμον εἰς τὸ ἄσπιλόν της ὄνομα. Τοῦτο ὅμως διήγειρε τοιαύτην θύελλαν ἀποδοκιμασίας καὶ ἀγανακτήσεως ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης, ὥστε ὁ Νέρων δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ.

Εὐθὺς μετὰ τοῦτο, ἐτέλεσε ψευδο-γάμον μετὰ τῆς ὡραίας ἀλλὰ παντελῶς ἀσυνειδήτου Ποππαίας, τῆς ὁποίας οἱ ἔρωτες εἶχον ἀποβῆ ὀλέθριοι δι᾿ ὅλους ὅσοι τὴν εἶχον ἀγαπήσει.

Ἡ Ποππαία πρὸ πολλοῦ ἔτρεφε δυσμένειαν πρὸς τὸν Μάρκον, εὐθὺς δὲ ὡς ἠννόησεν ὅτι ὁ Νέρων τὸν ἐφθόνει διὰ τὸ μουσικόν του τάλαντον, ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν κάθε ὕπουλον μέσον, ὅπως ἐξάψῃ τὸν σπινθῆρα τοῦτον εἰς φλόγα. Ἀλλ᾿ ἂν καὶ ὁ Νέρων εὐχαρίστως ὑπέκυπτεν εἰς κάθε ἄτιμον ὑποβολήν, δὲν προέβη εὐθὺς εἰς φανερὰν ἐχθροπραξίαν, διότι ἡ θέσις τοῦ νεαροῦ πατρικίου Μάρκου ἦτο πολὺ ὑψηλὴ ὥστε νὰ ἀποτολμήσῃ κατ᾿ αὐτοῦ σοβαρὰν ἐπίθεσιν, τόσον προσφάτως μετὰ τὴν πάνδημον καταφορὰν τῆς κοινῆς γνώμης διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς συζύγου του Ὀκταβίας. Ἠρκέσθη λοιπὸν εἰς διωγμὸν πρῶτον μὲν ὑπὸ τὸ πρόσχημα προβιβασμοῦ. Ὁ Μάρκος ἦτο βαθμοῦχος τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων, διοικητὴς κούρτιος (τάγματος), καὶ ἀνέμενε ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν τὸν προβιβασμόν του εἰς διοικητὴν λεγεῶνος. Ὁποία λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ κατάπληξις καὶ ἡ ἀπαγοήτευσίς του, ὅταν εἶδε προβιβαζόμενον εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἄνδρα πολὺ κατωτέρας αὐτοῦ ἱκανότητος, ἑαυτόν δὲ «***προβιβαζόμενον***» εἰς μέλος τοῦ Πραιτωριανοῦ Συμβουλίου, ἤτοι εἰς θέσιν πολιτικῆς καὶ δικαστικῆς δικαιοδοσίας. Τὸ πικρὸν αὐτὸ καταπότιον ἦτο ἐπιζακχαρωμένον, εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ διορισμοῦ του, μὲ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς μεγάλης ἐκτιμήσεως καὶ εὐνοίας τοῦ αὐτοκράτορος καὶ μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι δι᾿ αὐτοῦ τοῦ διορισμοῦ ἠθέλησε νὰ κρατήσῃ τὸν Μάρκον πλησίον του εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν Αὐλήν. Ὁ Μάρκος ὅμως οὐδ᾿ ἐπὶ στιγμὴν ἠπατήθη ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ τεχνάσματος τοῦ Νέρωνος, τὸ ὁποῖον ἔπληττε βαθέως τὴν φιλοτιμίαν του καὶ ἐματαίωνε ὅλους τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄνειρά του διὰ τὸ μέλλον. Ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς καταρρεύσεως τῶν τυχῶν του.

Δεύτερον πλῆγμα ἐπηκολούθησε ραγδαίως. Διαταγὴ ἐπείγουσα, ὅπως ὁ Πραίτωρ Μάρκος κενώσῃ χωρὶς ἀναβολὴν τὸ διαμέρισμα τοῦ Παλατίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο οἰκογενειακῶς ἐγκατεστημένος, διότι ἐχρειάζετο τοῦτο πρὸς διαμονὴν φίλης τῆς νέας αὐτοκρατείρας Ποππαίας. Τὴν νέαν ταύτην προσβολὴν ὁ Μάρκος ἐδέχθη ἀπαθῶς κατ᾿ ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ μὲ πλήρη συναίσθησιν τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον ἡ νέα αὕτη τροπὴ τῶν πραγμάτων ἐν τῷ Παλατίῳ ἐνεῖχε δι᾿ αὐτόν. Μόνον ἡ μήτηρ του καὶ ἡ σύζυγός του ἦσαν εὐχαριστημέναι, διότι δὲν θὰ ἀπεμακρύνετο αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ρώμην, μὴ φανταζόμεναι ὁποίαν ἀηδίαν ἐπροξένει εἰς τὸν Μάρκον ἡ ἰδέα τῶν ἀενάων διαφωνιῶν μεταξὺ τῶν Πραιτώρων καὶ ἡ ἀναπόφευκτος ἀνάγκη δι᾿ αὐτὸν νὰ λαμβάνῃ τὸ μέρος τῆς μιᾶς ἢ ἄλλης φατρίας,

πρᾶγμα τόσον ξένον πρὸς τὴν ψυχὴν ἑνὸς στρατιώτου, συνειθισμένου νὰ ἀντιμετωπίζῃ τοὺς κινδύνους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τόλμην καὶ ἀπόφασιν.

Ἐν μέσῳ τῆς ὅλης ἀπογοητεύσεώς του ἡ ἀκλόνητος ἀφοσίωσις τοῦ Ἕκτορος ὑπῆρξε διὰ τὸν Μάρκον μία ἔμπρακτος ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἀληθὴς φιλία ἀναφαίνεται εἰς τὰς συμφοράς. Ὁ Ἕκτωρ ἐζήτησεν ὅπως τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν νέαν του κατοικίαν, διὰ νὰ μὴ ἦναι πλέον μακράν του εἰς τὴν νέαν τροπὴν τῶν πραγμάτων. Κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Μάρκος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ προστατευομένου του, ἥτις βαθύτατα τὸν συνεκίνει· ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐπιμόνου ἀποφάσεως τοῦ Ἕκτορος ἐνέδωκε μὲ ἐνδόμυχον αἴσθημα ἀνακουφίσεως. Διέταξε δὲ ὅπως ἑτοιμασθοῦν τὰ δωμάτια ἐπὶ μιᾶς πλευρᾶς τῆς ἐσωτερικῆς ἀνθοστολίστου καὶ δροσερᾶς αὐλῆς τοῦ μεγάρου, διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἕκτορος, ἀπέναντι τῶν διαμερισμάτων τῆς μητρός του Παμφίλης, ἥτις ἦτο εὐτυχὴς ἐπανερχομένη εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου εἶχε διέλθει τὰ πλεῖστα ἔτη τῆς ζωῆς της. Τὰ ἐπίσημα δὲ διαμερίσματα τῆς προσόψεως τῆς εὐρυχώρου ἀρχοντικῆς οἰκίας κατέλαβεν ὁ Μάρκος μὲ τὴν οἰκογένειάν του.

Αἱ περιπέτειαι τῶν τελευταίων ἑβδομάδων, αἵτινες συνέσφιγξαν τοὺς δεσμοὺς τῆς φιλίας καὶ τοῦ αἵματος, ὤθησαν τὸν Μάρκον νὰ φέρῃ καὶ τὸν Μάξιμον μὲ τὴν οἰκογένειάν του εἰς Ρώμην, διορίσας αὐτὸν εἰς θέσιν δημοσίαν, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρῶν τῆς συνοδείας τοῦ πραίτωρος, μὲ καθήκοντα δὲ προσωπικά, ὡς διαχειριστὴν τοῦ οἴκου τοῦ Μάρκου, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὁποίου ἵππευεν, ὁσάκις τὸν συνώδευεν εἰς τὴν δημοσίαν του ὑπηρεσίαν. Οὕτω λοιπὸν ἡ Ἑλπινίκη ἀνεύρισκε πάλιν τὸν ἀδελφόν της κατόπιν τόσων ἐτῶν χωρισμοῦ. Δὲν ἔλειπε πλέον τίποτε πρὸς συμπλήρωσιν τῆς οἰκογενειακῆς των εὐτυχίας.

Ἀλλ' ἐκ τῆς χαρᾶς της ἡ Ἑλπινίκη, ὅταν ἔφθασεν εἰς Φιλίππους ἡ καλὴ εἴδησις τοῦ ἐπισήμου διορισμοῦ τοῦ Μαξίμου, ἐλησμόνησεν ὅτι ὁ χωρισμός της θὰ ἦτο τρομερὸν πλῆγμα διὰ τὴν Ἐλισάβετ. Ἔσπευσε νὰ τῆς τὸ ἀναγγείλῃ, ἀλλὰ μὲ ἔκπληξιν εἶδεν, ὅτι τῆς Ἐλισάβετ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐγέμισαν ἀπὸ δάκρυα, ἐνῷ λυγμοὶ τοὺς ὁποίους ἐζήτει εἰς μάτην νὰ καταπνίξῃ, τὴν ἔσειον ὁλόκληρον. Τὴν ἐνηγκαλίσθη καὶ τὴν ἐφίλησε.

—«Τί εἶναι; Διατὶ κλαίεις, ἀγαπητή μου Ἐλισάβετ; Δὲν χαίρεις ποῦ θὰ ἦμαι ἐπὶ τέλους πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ μου, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζα νεκρόν;»

—«Ναί... Ναί, χαίρω διὰ σέ», ἀπήντησεν ἡ Ἐλισάβετ προσπαθοῦσα νὰ κάμῃ σταθερὰν τὴν φωνήν της. «Ἀλλὰ πόσον θὰ μοῦ κοστίσῃ... νὰ σὲ χάσω! Δὲν φαντάζεσαι πόσον μοῦ ἔγεινες ἀναγκαία, πόσον προσφιλής!»

—«Ἀγαπητὴ φίλη», εἶπεν ἡ Ἐλπινίκη, γονατίζουσα καὶ ἀκομβῶσα τὴν κεφαλὴν τῆς Ἐλισάβετ ἐπὶ τοῦ στήθους της, ἔστρεψε τὸ κουρασμένον καὶ δακρυσμένον της πρόσωπον πρὸς τὸ ἰδικόν της. «Ξεύρω καλὰ τί αἰσθάνεσαι, διότι καὶ σὺ εἶσαι τὸ ἴδιον δι' ἐμέ... Εἴθε νὰ ἠμποροῦσες νὰ ἔλθῃς καὶ σὺ μαζύ μας... Ἄν...!» εἶπε, καὶ ἐσταμάτησε

—«Ναί, ξεύρω τί ἤθελες νὰ εἴπῃς», ὑπέλαβεν ἡ Ἐλισάβετ. «Ἂν ἦτο διαφορετικὸς ὁ Ἰούνιος, ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ.. Ἀργεῖ ὁ Θεὸς νὰ εἰσακούσῃ τὴν προσευχήν μου, Ἐλπινίκη, ἀλλὰ τοῦτο δὲν μὲ ἀπελπίζει· γνωρίζω ὅτι ἀργὰ ἡ γρή-

γορα θὰ μοῦ δώσῃ ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ζητῶ. Εἶμαι παραπολὺ στενοχωρημένη κατ᾽ αὐτὰς διότι ὁ σύζυγός μου λείπει ἀπὸ τὸ σπίτι τώρα δύο ἡμερονύκτια. Ἔστειλα τὸν Ναδὰβ εἰς ὅλα τὰ συνειθισμένα μέρη ὅπου συχνάζει ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸν συναντήσῃ, οὔτε καὶ νὰ μάθῃ τίποτε ἀπὸ κανένα. Ἕνας φόβος μὲ βαστᾷ. . . δὲν ἐξεύρω τὶ φοβοῦμαι. . . !»

Ἡ Ἐλπινίκη, ἐσιώπα, σκεπτομένη. Μετὰ στιγμάς τινας ἐφαίνετο ὅτι ἔλαβε μίαν ἀπόφασιν.

—«Ἐλισάβετ, ἐνθυμεῖσαι τὶ μᾶς εἶπεν ὁ Μάξιμος ὅταν ἦλθε ἀπὸ τὴν Ρώμην τελευταίως, διὰ τὰ λόγια τοῦ Νέρωνος περὶ τῶν Χριστιανῶν;

—«Ἐνθυμοῦμαι. Ὁ Καῖσαρ ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν εὐνοϊκὸς πρὸς τὴν λατρείαν μας, καὶ πολλοὶ διωγμοὶ ἔγειναν εἰς ἄλλα μέρη· ἡμεῖς ὅμως ἐδῶ εἰς τοὺς Φιλίππους δὲν ἐνοχλήθημεν, ἕως τώρα».

—Ναί, ἀλλὰ σκέψου τὶ ἔχει πάθει ὁ καλός μας Ἀπόστολος Παῦλος! Λέγεται μάλιστα καὶ ὅτι εἰς τὴν Ρώμην πολλοὶ ἐβασανίσθησαν διὰ νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστόν. Ὁ Μάξιμος λέγει ὅτι ἐδῶ εὑρίσκονται ἄνθρωποι πληρωμένοι διὰ νὰ κατασκοπεύσουν τοὺς Χριστιανούς, ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ βγῆκε τὸ διάταγμα ποῦ ἀπαγορεύει τὰς συναθροίσεις μας καὶ τὴν λατρείαν μας. Ὁ Μάξιμος, ἂν καὶ εἶναι ἐνήμερος ὅλων τούτων, δὲν τοὺς γνωρίζει ὅλους, ἀλλὰ φοβεῖται......

Ἡ Ἐλπινίκη διέκοψε καὶ ἐστράφη πρὸς τὴν φίλην της, τῆς ὁποίας ἡ ὠχρότης καὶ ἡ ἔντρομος ἔκφρασις τὴν ἐφόβισε πρὸς στιγμήν· Τὰ βλέμματα τῶν δύο φίλων διεσταυρώθησαν, τῆς Ἐλισάβετ ἐρωτηματικόν, ἀγωνιῶδες, τῆς Ἐλπινίκης θλιβερᾶς ἐπιβεβαιώσεως.

– «Ὄχι! ὄχι!» ἐφώναξεν ἡ Ἐλισάβετ πιέζουσα σπασμωδικῶς τὸν βραχίονα τῆς Ἐλπινίκης. «Ὁ Ἰούνιος δὲν τὸ κάμνει αὐτό. Κατάσκοπος; Ποτέ!» Ἀδύνατον! Μὴ μοῦ πῇς αὐτό!» καὶ ἔπεσε λιπόθυμος.

***

Ὀλίγας ἑβδομάδας ἀργότερον ἡ Ἐλισάβετ μὲ τὸν Ναδὰβ ἔβλεπεν ἀπὸ τῆς προκυμαίας τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἀπεμακρύνετο τοῦ λιμένος τῆς Νεαπόλεως, φέρον ὡς ἐπιβάτας τὴν Ἐλπινίκην μετὰ τοῦ συζύγου της Μαξίμου καὶ τῶν τέκνων της. Ὅταν τὸ πλοῖον ἔστρεψε πρώραν πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἡ Ἐλισάβετ ἐστράφη πρὸς τὴν ὁδόν, ἥτις ἐξετείνετο γυμνὴ καὶ ξηρὰ πρὸς τοὺς Φιλίππους, εἰκὼν τῆς ἰδικῆς της ζωῆς, ἥτις ἐστερήθη παντὸς τὸ ὁποῖον καθίστα τὸν βίον ὑποφερτόν. Ἀλλ᾽ αὐτη ἡ ἐντύπωσις ἦτο μία παροδικὴ σκιά, ἓν νέφος τὸ ὁποῖον δὲν ἤργησε νὰ διαλύσῃ ἡ ἔνθερμος προσευχή, ὑπὲρ καρτερίας καὶ θάρρους, τῆς Χριστιανῆς. Δὲν εἶχε δὲ φθάσει ἀκόμη εἰς Φιλίππους, ὅτε καὶ ἐκ νέου ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἐπαναπαύετο ἐν γαλήνῃ ἐπὶ τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Κυρίου, ὠχυρωμένη δὲ ἀσφαλῶς ὄπισθεν τοῦ ἀδιατρήτου θώρακος τῆς πίστεως, ἀπέβλεπε μὲ γαληνιαίαν πεποίθησιν εἰς πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ἐπιφυλάττῃ ἡ ζωὴ δι᾽ αὐτὴν καὶ τοὺς ἰδικούς της.

(ἀκολουθεῖ)

---

*—Ἡ ὑγεία εἶναι ἡ μονάς, ἥτις δίδει ἀξίαν εἰς τὰ μηδενικὰ τῆς ζωῆς.*

*— Νερὸ ὀλίγον, πληθώρα κακῶν.*

# ΠΟΙΚΙΛΑ

— ***Ἀνακήρυξις ἁγίων ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.*** Εἴδομεν ὅτι εἰς τὰ θέματα τῆς τῆς προσεχοῦς Συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περιλαμβάνεται καὶ «ἡ μελέτη τρόπου κανονισμοῦ ἀνακηρύξεως ἁγίων». Δὲν γνωρίζομεν εἰς τίνος τὴν πρωτοβουλίαν ὀφείλεται τὸ θέμα τοῦτο, φρονοῦμεν ὅμως ἀδιστάκτως ὅτι ἡ πρότασις εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀτυχὴς καὶ οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἀλλὰ μᾶλλον βλάβην δύναται νὰ φέρῃ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Αὐτὴ ἡ συνήθεια τοῦ ἀνακηρύττειν «ἁγίους» εἶναι λείψανον τῶν σκοτεινῶν αἰώνων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ λίαν ἐνωρὶς περιωρίσθη εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, καταστᾶσα ταχέως ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ Πάπα. Ἐνῷ δὲ οἱ Πάπαι καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἐξακολουθοῦν νὰ ἀνακηρύττουν «ἁγίους» καὶ «μακαρίους», ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ πολλῶν ἤδη αἰώνων λίαν σοφῶς ἀπέχει τῶν τοιούτων. Ποίαν ἔννοιαν δύναται νὰ ἔχῃ τώρα ἡ ἀναβίωσις τοῦ θεσμοῦ τούτου; «Ἅγιοι», κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, εἶναι πάντες οἱ ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστήσαντες εἰς τὸν Θεόν, ἑπομένως μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ εἶναι κριτὴς «ἁγιότητος». Εἰς τὸν παρόντα βίον οὐδεὶς ἄνθρωπος εἶναι «ἅγιος», «ἀναμάρτητος» ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἔννοιαν. Ὑπὸ δὲ τὴν πεπεραμσένην ἔννοιαν «ἅγιοι», ἤτοι ἀφιερωμένοι εἰς τὸν Θεὸν καὶ κεχωρισμένοι ἀπὸ τοῦ «κόσμου», εἶναι (κατὰ τὴν Κ. Διαθήκην) πάντες οἱ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντες τὸν Χριστὸν καὶ προσπαθοῦντες νὰ ζῶσι κατὰ Χριστόν. Ὁ «ἁγιασμὸς» εἶναι ὁ καθημερινὸς ἀγὼν τοῦ Χριστιανοῦ, ὅπως σταυρώνῃ ἐν ἑαυτῷ τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου καὶ καταρτίζηται βαθμηδὸν «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ». Εἰς τὴν τελειότητα ὅμως ταύτην οὐδέποτε φθάνει ὁ ἄνθρωπος, εἰμὴ ἀφοῦ τελειώσῃ τὸν ἐπίγειον τοῦτον ἀγῶνα καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου αἰώνιον ζωήν, ὅπου ἁμαρτία δὲν ὑπάρχει. Ἐκεῖ δὲ εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἀπόκειται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον. Ἡ ἐπίγειος Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἁρμοδία πρὸς τοῦτο.

— Κατὰ τὰς τελευταίας στατιστικάς, ἡ ὁλικὴ κατανάλωσις ζύθου, οἴνου καὶ οἰνοπνευμάτων ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1932—33 ἀνῆλθεν εἰς ἀξίαν 2,710 ἑκατομμυρίων μάρκων, ἤτοι, εἰς 615 ἑκατομμ. μάρκων ὀλιγώτερα ἢ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

— ***Θρησκευτικὴ κίνησις ἐν Αὐστρίᾳ*** Ἐκ παραλλήλου μὲ τὰς πολιτικὰς ταραχάς, εἰς τὴν Αὐστρίαν παρατηρεῖται ἐσχάτως καὶ μία ἀξιοσημείωτος θρησκευτικὴ κίνησις. Ἐσημειώθη μία ἀθρόα μετάστασις Ρωμαιοκαθολικῶν πρὸς τὴν Εὐαγγελικὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ γίνῃ ἡ ἐλαχίστη προσπάθεια ἐκ μέρους τῶν Εὐαγγελικῶν· τοὐναντίον, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἐπίσημος προστασία καὶ ὑποστήριξις τοῦ Κράτους παρέχεται ὁλόκληρος πρὸς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν, καὶ αἱ Εὐαγγελικαὶ κοινότητες τῆς χώρας ὑφίστανται οὐκ ὀλίγας ἐκδηλώσεις τῆς κρατικῆς δυσμενείας. Εἰς μόνην τὴν Βιέννην 15,000 Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐζήτησαν νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὰς Εὐαγγελικὰς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν Ἄνω Στυρίαν ἄλλαι 2,500 καὶ ἄλλαι χιλιάδες εἰς τὰ βιομηχανικὰ κέντρα τῆς Κάτω Αὐστρίας καὶ τῆς Καρινθίας.

Οἱ γενόμενοι δεκτοὶ εἰς τὰς Εὐαγγελικὰς κοινότητας τῆς χώρας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος καὶ μέχρι τοῦ Μαΐου 1934 ἀνέρχονται εἰς 20,000, ὅλοι ἐνήλικοι, οἱ πλεῖστοι τέως Ρωμαιοκαθολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν ἕως τώρα κομμουνισταὶ ἢ ἄθεοι. Ἡ Αὐστριακὴ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία, συνισταμένη ἐξ 130 κοινοτήτων μὲ 280,000 κοινωνὰ μέλη (ἐξ ὧν 265,000 τῆς Λουθηρανῆς, καὶ 15,000 τῆς Καλβινικῆς Ὁμολογίας), βλέπει τὸ ποίμνιόν της αὐξανόμενον ἁλματωδῶς, εὑρίσκεται δὲ εἰς ἀμηχανίαν διὰ τὴν στέγασιν τοιούτων ηὐξημένων ἐκκλησιασμάτων καὶ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ποιμένων καὶ ἱεροκηρύκων πρὸς ἀντιμετώπιν τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν αὐτῶν. Τὰ αἴτια τῆς πνευματικῆς ταύτης ἀναζωπυρήσεως, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, ἀφυπνίσεως, δὲν ἔχουσιν ἀκόμη διευκρινισθῆ, φαίνεται ὅμως ὅτι κυρίως αἱ μεσαῖαι τάξεις ἐν Αὐστρίᾳ ἔχουσιν αἰσθανθῆ τὴν ἀνάγκην Χριστιανισμοῦ ἁπλουστέρου καὶ πνευματικωτέρου ἐκείνου, ὃν παρέχει εἰς αὐτοὺς ὁ Παπισμός.